

S'Esclop

Quadern cultural 53

3,50 €

Setembre - octubre 2010 / II època - any IX

*Ivan Brull
Vicenç Calonge
Josep Antoni Calvo
Àngels Cardona
Eduard Carmona
Antoni Clapés
Serena Dibiasé
Gabriel Florit
Joan Fullana
Maria Fullana
Antoni Joan Fuster
Àngel Igelmo
Joan F. López, Casasnovas
Lluís Moixas
Jaume Oliver*

*Lucia Pietrelli
Jaume Pomar
Joan Pomar Mir
Jaume C. Pons
Bartomeu Ribes
Antoni Rodríguez
Lluís Servera
&
Pere Alemany
Benet Bohigas
Joan Casaramona
Crespi i Alemany
Miquel Cifre
Andreu Clapés
Crespi i Alemany*

*Lluís Florenç
Francesc Florit Nin
Marga Gómez del Cerro
Catalina Gomis
Joan Lacomba
Xavier Llull
Marquet Pasqual
Marticanyelles
Tonina Matamalas
Antoni Mas
Tomeu Morey
Pep Orfíla
Jordi Pausas
Ana Vey
Magdalena Vidal*

Joan Lacomba: *S/T* de la sèrie *Terra i dona* (acrilic i oli sobre cartolina)

Fotografia: Benet Bohigas (2010)

Editor: S'Esclop
Associació cultural

Director:
Joan Fullana i Juan

Consell de Redacció:
Josep Pizà i Vidal
Gaspar Servera
Miquel J. Servera
Magdalena Vidal

Administració:
S'Esclop
Apartat de correus 5222
07011 Palma (Mallorca)
telèfon 971 - 439209
telèfon 971 - 693933
fax 971 - 734012
sescllop@hotmail.com
sesclopquadern@hotmail.com

Publicitat:
639 - 954223

Coberta:
Cactàcies de Son Cotoneret (o
Can Torres) de Son Espanyol
fotografia: Joan (octubre 2010)

Disseny:
Joan Fullana

Tractament d'imatges:
Iñaki Macià

Impressió:
Loracar SL

Dipòsit legal:
PM - 2551-2003
ISSN 1697-7300

S'Esclop

Índex

IVAN	BRULL	26
VICENÇ	CALONGE I GUSTÀ	16 i 17
JOSEP ANTONI	CALVO I FEMENIES	24
ÀNGELS	CARDONA PALMER	11
EDUARD	CARMONA VIDAL	37
ANTONI	CLAPÈS	29 i 30
SERENA	DIBIASE	38 i 39
GABRIEL	FLORIT I FERRER	34
JOAN	FULLANA COMPANYY	33
MARIA	FULLANA	5
ANTONI JOAN	FUSTER FERRAGUT	10
ÀNGEL	IGELMO SEGURA	42
JOAN FRANCESC	LÓPEZ CASANOVAS	12 i 13
LLUÍS	MAICAS	4
JAUME	OLIVER FERRÀ	25
LUCIA	PIETRELLI	41
JAUME	POMAR	14 i 15
JOAN	POMAR MIR	18 - 22
JAUME C.	PONS ALORDA	41
BARTOMEU	RIBES GUASCH	7
ANTONI	RODRÍGUEZ I MIR	6
LLUÍS	SERVERA SITJAR	28 i 38 - 40

Il·lustracions

PERE	ALEMANY	14
BENET	BOHIGAS	2, 25 i 35
JOAN	CASARAMONA GUAL	42
MIQUEL	CIFRE	44
ANDREU	CLAPÈS	30
	CRESPI I ALEMANY	43
LLUÍS	FLORENÇ	36
FRANCESC	FLORIT NIN	10
MARGA	GÓMEZ DEL CERRO	27
CATALINA	GOMIS	19 i 21
	JOAN	1, 7, 14, 15 i 32
JOAN	LACOMBA	2
XAVIER	LLULL	32
	MARQUET PASQUAL	44
	MARTICANYELLES	31
TONINA	MATAMALAS	33
ANTONI	MAS I ROIG	23
TOMEU	MOREY	9
PEP	ORFILA	34
JORDI	PAUSAS	40 i 41
ANA	VEY	5
MAGDALENA	VIDAL	13

S'Esclop, Quadern cultural no retribueix cap de les col·laboracions; la redacció no torna els originals no sol·licitats ni sostindrà correspondència sobre els mateixos; la revista no comparteix necessàriament les opinions signades dels seus col·laboradors.
S'Esclop, Associació cultural no gaudeix del suport econòmic de cap institució municipal ni rep ajudes de cap organisme autonòmic.

Tres nocturns amb cua per a piano d'ales

Per a Andreu Riera

UN

La precisió matemàtica del dits
articula àlgebres que encenen la fosca
amb pirotècnies acústiques de sofre.

De les tecles s'evaporen brises
iridescents que il·luminen el silenci
pàl·lid dels estels d'Andròmeda.

DOS

Una simfonia d'incendis dilata
els sentits vers el misteri de la melodia.
És exacta la seqüència de sols i llunes.

Només el llenguatge de la música
abasta la perfecció dels déus irreverents,
sadolls de licors, nèctars i ambrosies.

TRES

Cal que sigui precís en el temps l'ordre
de l'alfabet, alada l'opulència dels sons,
sensata la demència d'enlairar-se d'èxtasi.

Incandescent el vespre amb flames
dels tintorers de Fes, resplendeix en el cel
la fugacitat d'un prodigi vertiginós.

CUA

S'apostrofen a la partitura notes
que exhalen blaus, sinalefes de cristall,
filigranes d'argent de collars berbers.

Percudeix les cordes la levitat del vol
de les mans. La delicadesa dels nocturns
ungeix la nit d'aromes blancs i diamants.

Lluís Maicas

juny 2010

(Inèdit)

MARIA FULLANA va néixer a València (1958), és professora en excèdència i escriptora. Treballa com a traductora autònoma. Darrerament es dedica a la pintura. Ha conreat diversos gèneres literaris, però, principalment, és autora de poesia. En aquest camp, aconseguí el Premi “Manuel Rodríguez Martínez” d’Alcoi (1986) per l’obra *Cants mimètics* i el Premi Senyoriu d’Ausiàs March 1988 per *Blues* (València: Gregal, 1989). A més d’això, n’ha publicat altres reculls: *Ícara* (València: Amós Belinchón, 1990) i *I escadussers* (València: La Forest d’Arana, 1987). En narrativa, és l’autora de *Contes feiners* (València: Eliseu Climent / 3i4, 1990), *Joc de dames* (Barcelona: Ed. de l’Eixample, 1992) i de l’infantil *Bon viatge fa la cadenera* (València, 1995).

Maria Fullana ha participat en obres col·lectives com els Premis de poesia Senyoriu d’Ausiàs Marc, 1997, i Microsexe, 1998. La seua poesia es considerada “valenta i agosarada” on descobreix “allò ocult, que la paraula ho recobreix i li dona forma”. Va participar en el recital musical-fotogràfic *Eròtiques i despenitades de poemes de dones*, organitzat amb motiu del lliurament del XV Premi de Literatura Eròtica «la Vall d’Albaida» a Montaverner en companyia d’Encarna Sant-Celoni. De fet, com a rapsoide, ha participat en més de trenta recitals com *Les veus de Medusa* (1991); *Polsim de nuus* (1992); *Calidoscopi* (1994); *Laberints helicoïdals* (1995); *De negre, ran de guerres. Dones contra la guerra* (1996); *Tres voltes rebel*, en homenatge a Maria-Mercè Marçal (1996); *A joc de dones* (1997 i 1998); i *Eròtiques i despenitades* (2007 i 2008), basat en el llibre homònim, que és la primera antologia de poesia eròtica de dones.

Carpe diem

Jo sóc aquesta dona que et mira
des de l’espill –tota ulls respira.
Et diu: arrisca’t un altre colp més, com jo,
sense por a la pluja.
Entra dins d’aquest cos immanent,
d’aquest cap, sense por.
Després de tot el que ens ha passat
i potser ens pervinga,
una altra volta més: sia!
Fes-me lloc als teus ulls riallers,
acubilla’m
a la teua pupil·la,
d’on no sabria eixir ni ho voldria.
Sóc ací com sóc jo tota jo,
davant teu,
carpe dia!

06’10

Maria Fullana

(Inèdit)

Crida'm

Si cerques, en una agonia, l'elixir de la vida,
crida'm.
Si cerques un dolç verí per no morir cada dia,
crida'm.
Si cerques qui t'espolsi l'enyorança dels ulls,
crida'm.
Si cerques qui vetlli la soledat dels teus,
crida'm.
Si vols algú que navegui les profunditats del teu cos,
crida'm.
Si vols algú ebri del teu alè, vetllant-te les nits d'insomni,
crida'm.
Si vols algú que assaboreixi els sucus beguts de l'entrecreix,
crida'm.
Si vols algú capaç a sobreviure amb les teves absències,
crida'm.

Si et sents caure en un pou de tenebres
perquè no tens qui t'assequi les gotes de sal
quan rodolen per l'arc iris de la teva galta.
Si enyores algú que enmig de la fosca nit
acaroni, ebri de tu, la pell suada d'absències.
Si el que vols és una anestèsia pel buit
i el que cerques és un remei pels calls del cor.
Si el que anheles és un rellotge sense agulles,
crida'm.

Crida'm i vindré escapat del fons d'un foll avenç.
I si després de tot el que hem viscut, cerques
amb algú altre compartir un got d'aigua
més que amb mi, deixa'm. Deixa'm no viure i dormir,
oblidar-te i patir abandonat vora els penya-segats.
Sols després miraré de morir, si es que he de morir,
llançant-me al buit de la mar que m'embolcalla,
sols després viuré, si és que algun dia he de viure,
amb la certesa d'haver-te extraviat per sempre.
Mentre, visc amb el temor a estrangular-te massa,
amb el recel a perdre el somriure que m'alimenta,
a les absències massa prolongades i a les vetlles,
amb el temor a naufragis, a gotes de sal eixutes
i als rellotges marcant el temps que ens separa.

Digues, dona, quina és la justa mesura de les coses?
Per tu, me'n fot de tot! Per tu, crit, me n'afluix de tot!

En arribar la primavera

En arribar la primavera
bastiré una carretera
amb mots,
sucaré la ploma en el cor,
negre asfalt com negra tinta,
que em permeti arribar fins a tu.

Iniciaré un viatge,
desolat equilibrista,
caminaré cor descalç
damunt fil ferro amb pues.
Dirigiré els meus passos
vers tu ciutat poblada
per fantasies vàcues.
M'habitaràs com jo t'he habitat
sempre incerta, ferida.

No pretenc fer-te parèntesi
d'una vida.
Aixecaré un poema amb la mort
com a mirall. Això va així.
O quan t'enamoris de mi.
No sé qui ets, turment
Vulnerable, desconec el teu nom
i 800 mil mots m'envolten
amb un llençol de silenci.

Antoni Rodríguez i Mir

(Poemes inèdits d'*Exili d'octubre*,
que foren llegits a l'oratori de Crestatx
a l'encontre *Crestatx Poètic* 2010)

The music box

(Homenatge al Gord i al Prim)

A Josep Mari

Buscava la felicitat a posta.

Era blanca i era molt negra, bamba abans que llesta, però exuberant i mal interpretada pels solistes sarcàstics de sempre.

Amb les paraules s'oferia a qui la vol per pocs centaus.

Jo vaig fer un enorme esforç per tal de posseir-la amb innocència delirant. Delirava? Havia passat el temps sense contemplacions de cap mena i ni me n'adonava?

En entrar al cinema, la mitja fosca colpejava el meu cor i l'oblit s'assequé amb mi a una butaca de pell, tal vegada havia estat blava en algun moment llunyà, que grinyolava.

La parella d'actors traginava una caixa de fusta amunt i avall, i no se'n sortien de cap manera, eren ineptes, distrets, inadaptats i ridículs com l'aire que provoca insolacions el darrer dia de juliol, arran de mar.

Tot va quedar mig destrossat i una elegant senyora plorava pel piano que fet miques no sonaria ni amb l'himne nacional ni amb cap xarleston o boogie-boogie, mai més.

Bartomeu Ribes

Sant Antoni de Portmany, 31 juliol 2010

Joan: Eivissa. (vers. b/n, 18 de juny de 2006)

Joan & Pedro

ES TALLER

*CANVI D'OLI
ESPECIALISTES EN FRENS
CÀRREGUES D'AIRE CONDICIONAT
POSTA A PUNT DE MOTOR
EQUILIBRATS I PNEMÀUTICS
FRENÒMETRE (ITV)
LI PASSAM LA ITV
SENSE CITA PRÈVIA*

Telèfon i fax 971 75 53 65
C/ General Riera, núm. 28, baixos
07003 Palma
Servei de carretera 24 hores
telèfon 971 47 15 38
www.comercialmallorca.com

I renta-cotxes

Al vostre servei sempre!

- Neteja personalitzada i completa
- Sistema ecològic i antiretxades

Ens trobareu a

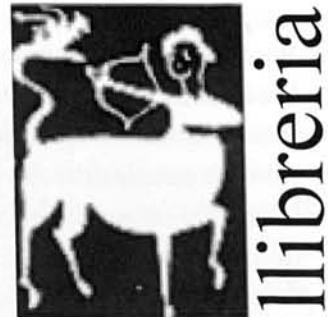
AUTOARENTAT

Joan & Pedro

Carrer Bartomeu Pou, núm. 50 - 07003 Palma
telèfon 971 - 75 53 65

SAGITARI

Llibreria especialitzada
en poesia

www.llibreriasagitari.com

*Entri a la nostra web i conegui els
serveis que posam a l'abast dels
interessats en Poesia i Literatura*

- Llistat per autors o títols
- Llistat de novetats i incorporacions al nostre fons
- Informació telefònica:
971 73 06 08
- Informació i comandes per fax:
971 28 33 88
- Informació i comandes per correu electrònic

xabraham@teleline.es

Servei de venda amb lliurement
contra reemborsament

Servei de recerca de títols
de qualsevol especialitat

*Carrer de Joan Miró, 62
07015 Palma de Mallorca*

Pàrquing a 50 metres

S/T il·lustració de **Tomeu Moreu**

S'Esclop

Núm. 53 - II època - Any IX

Setembre - Octubre 2010

Del vi i del viure

Bandera blanca

No et puc dir que t'estim
perquè fan nosa els mots
quan callar és eloqüència.

T'asseus al meu costat
com qui tem de fer nosa
i el món està ben fet,
car ja el roser ha florit
o la llet li ha vingut
- diu Salvat Papasseit -
a la verge més jove.

Ets amb mi, som amb tu
i gira tot com cal.

Potser no hi ha res més
que un got de vi i tendresa.

No et refies del món
ni d'aquell sant qui el vetla.

Els anys, que et lleven seny,
en canvi duen pau
a l'esvalot d'onades
que el temporal ventà
d'imminències urgents.

Les banderes dels cors,
que enrogien la vida,
ara són llençols blancs
volant dalt dels terrats.

Calen fets! Són els fets
les paraules d'amor
que ara et dic a l'orella.

La mar color de vi

Avui capvespre té
la mar color de vi
com un cor esvalotat
que empeny la jove sang
amb força generosa.
La sal s'ha fet rogent,
li ha pres el blanc de blancs
la lluna plena pàl·lida.

La teua amor, cristall,
conté aquest vi infinit
dels anys que et fan qui ets.
Me'l beuré a poc a poc,
sense trencar la copa.

Un cel crepuscular
amb foc de passions
s'encén, desconegudes;
la gran foganya crema
projectes personals
mentre gira la Terra.

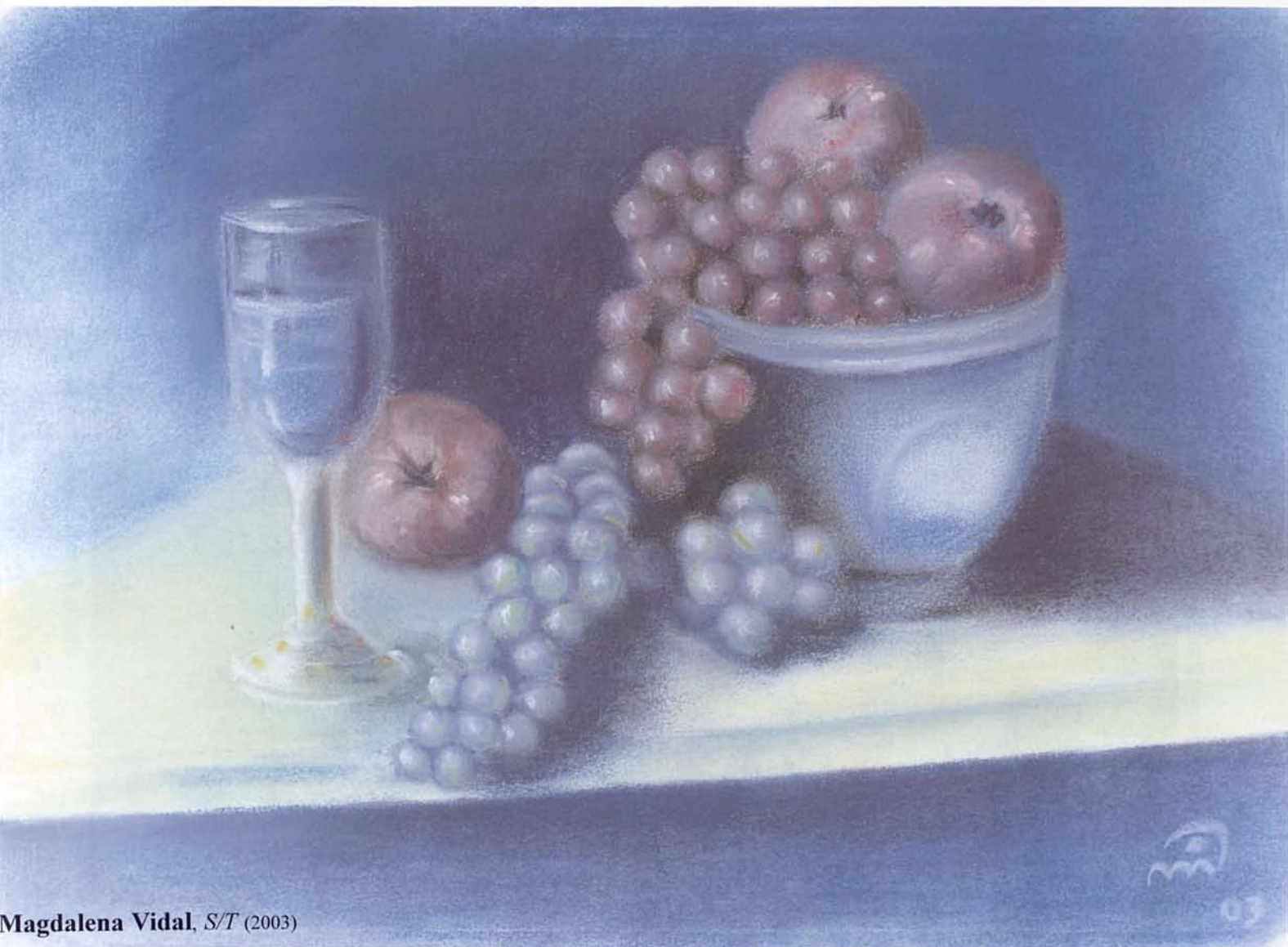
Però els savis ho han dit:
s'eclipsarà la lluna
a les vint vint-i-dos
fins ben prop de la una.
Els astres lluiran
més que mai en la nit,
estrella tu més alta.

Així és el temps nostrat:
una estona com déus
- un caprici, un instant,
que sostreim als dimonis.

Bevem! El vi novell
s'ha fet dins velles botes:
ell ens farà reviure
mots, records destil·lats,
imatges cristal·lines,
dolces com mel de lluna
i com la mar amargues.

Embriaguesa, vine!

... ..

Magdalena Vidal, *S/T* (2003)

Raó d'amor
(amb debat del
vi i de l'aigua)

Cavalls foscos, la nit
es vest de llum i gales.
— *S'il·lumina amb el vi*
i s'apaivaga amb l'aigua.

La llum que ve de dins
senyoreja la casa.
— *El raig és roig de vi,*
brolla en silenci l'aigua.

Amor que neix petit
creix i creix amb frisança.
— *Per estimar és el vi,*
per a l'oblit és l'aigua.

Cadafs de Dionís
i cadufs de les Nàïades.
— *A la taula va el vi,*
la sínia poa l'aigua

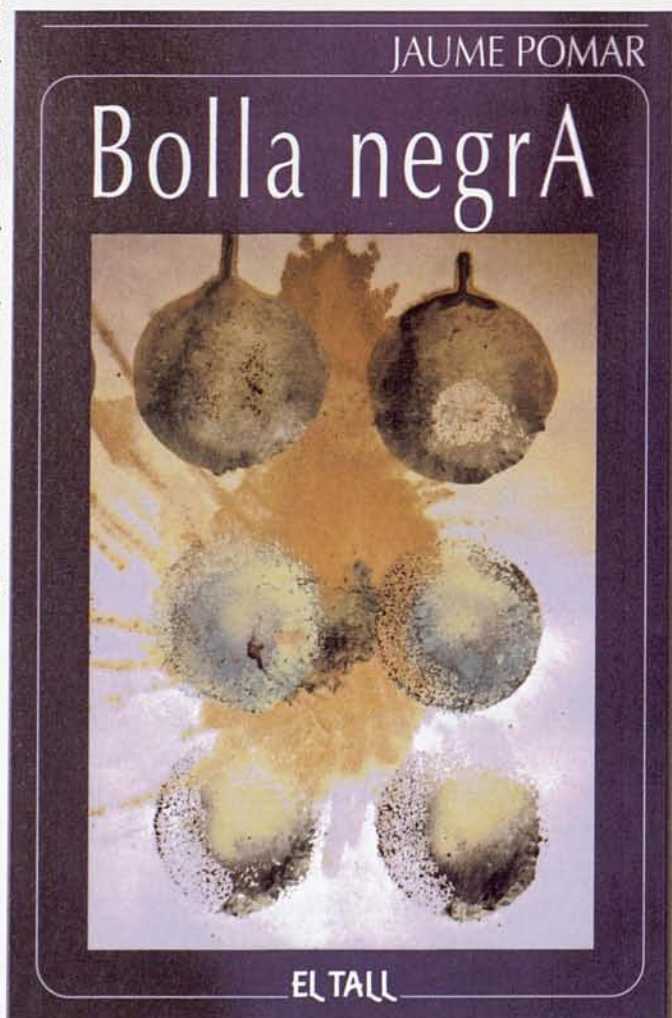
Un instant per morir
i eternes les paraules.
— *La vida al glop de vi,*
la mort al bassal d'aigua.

Cavaller del destí
amb ales de coratge.
— *Per al teu cor el vi,*
per al teu foc no hi ha aigua.

Al vent lliure els renclins,
el teu cavall no es cansa.
— *Per al teu son el vi!*
La pau eterna en l'aigua!

Joan F. López Casanovas

Ciutadella, 2007

Jaume Pomar, fotografia: Joan (Palma, 22-IX-2010)

Endreça

Aquests mots tenen gust i color, com la fruita,
o sonen com arpegis escrits per l'aire blanc
mentre els meus dits modelen una almosta de fang
esdevinguda so d'aquella, arma de lluita.

Combat per la bellesa que no serà la fruita
quan arriba el perill, ni un caminar de cranc
orat i malgirbat, i cec, i coix, i manc,
sinó la llum dels boscos copsada amb molt gran cuita.

Combat per la bellesa i la veritat,
per l'ètica i l'estètica de la meva harmonia
fins que cel, terra i mar siguin esclat de flames.

A mort i a vida signo la meva llibertat,
vegeu que us lliuro encara algun mot que us devia
lectors amics, dones de l'aigua i més altes dames.

Jaume Pomar

Carta de Piacenza

A Filippa Fiorani Ferritto, in memoriam

El groc de les façanes de Piacenza m'ha dit
que em calia fugir del sud i les recances
eternes per trobar el punt on es confonen
el Trebbia i el Po, amb la por i el coratge.
En el Palau Farnese, he endevinat el gest
distant dels *condottieri*, brillants, totpoderosos,
la mà de ferro sota el guantellet de vellut
administrant justícia, arbitrant la bellesa.
De bell nou he plorat les àries de Bellini
i amb Boticelli, als Uffici, Florència m'ha parlat
d'un imperi durable en el temps: la bellesa.
El sol mediterrani era el mateix planant
damunt la cúpula de Brunelleschi, he vist
un carnaval de camises negres a la *piazza* San Marco
de Venècia amb grisalla i Mussolini cridant
dalt d'una empostissada davant el cafè Florian.
Giacomo Casanova ha declinat l'honor
de prendre xocolata amb mi, amb un dels seus
en les gestes glorioses d'amor i de fe il·lustrada
mentre davant nosaltres Marinetti i D'Annunzio
adveraven que cal viure perillosament,
retrobar amb la bellesa la grandesa d'Itàlia
i aixecar l'art dempeus amb les locomotores.

El groc de les façanes de Piacenza parlava
de vinyes amb raïm feixuc piemontès
(Pavese als seus turons dins un taüt minúscul,
la precisa harmonia del violí llombard,
la cambra quaranta-nou del vell Albergo Roma,
piazza Carlo Felice, Torí, portes batents
i una finestra damunt l'estació fatídica
on no hi és Battistina ni el portarà a cap sud,
mentre l'anhel de viure es dissol dins un vas
que vol matar l'insomni o les ganes de néixer).

El groc de les façanes de Piacenza callava
el crit sense ressò, apagat, de Bassani,
gris silenci de pedra pels carrers de Ferrara
on jo m'empetitia entre papers, relíquies
dels meus mateixos morts, joia de sobreviure
amb una arrel més fonda i més antiga a la terra,
llibertat color d'home, l'error i la follia
de la història malalta, desesperada, ràbia
que vol trencar, cantant, la ciutat o la presó
on viu i mor d'íntims anhels una esperança.

El groc de les façanes de Piacenza era intens
com els cavalls de Sassu, desbocat el seu foc
vers la nit futurista o lenta adolescència
dins els mòrbids palaus, atmosferes Visconti,
brindis de *La Traviata* en vidres de Murano
o cridar «Viva Verdi!» a La Fenice ocupada
per elegants austríacs covards, el cor mesquí
sota la capa blanca de seduir princeses
cap a cels mentiders, lentes mansardes fosques,
esverats davant les camises garibaldines
de vermell fosc encès com la sang d'aquest poble.

El groc de les façanes de Piacenza
era una ala de papallona
sota un cel gris emboirat de setembre.

1983-2008

Jaume Pomar
(De *Bolla Negra*)

Setembre - Octubre 2010

El cavall d'Aligi Sassu, fotografia: Joan (Palma, octubre 2010)

Apassionada veritat

“¿No t'avergoneixes d'ocupar-te de la fortuna per veure com se't farà el més grossa possible, i de la glòria i de l'honor, i en canvi, del seny i de la veritat i de l'ànima, de veure com esdevindran millors, no te n'ocupes ni hi penses?”.

Plató. *Apologia de Sòcrates*

De la vida
que és principi o força,
que és final o besada en crepuscle,
ser descambuixat paó en apassionada veritat.

La quimera construeix l'atzar,
l'atzar com un gelat de llimona.
Vine amb mi on l'esguard és sempre alegre!

Els dies conformen l'alçada dels fills.
I blanquegen els cabells orgullosos com déus.

Lluitar contra les ombres no.
Ser amic del fred i a la vegada del foc
com una sement que suma i és després cima.
Endiumenjada parla plena de pètals ocres
que de tan bells il·luminen, arrosseguen,
traspassen al paper el conhort de qui escriu.
M'inclín sota l'amor de les seves mans per saber-me
[associat.

Com la llum que s'escampa,
que s'aferra i creix i ens revolta,
sargantana o poeta que d'ella s'alimenta,
ésser que es troba en el dubte,
ànima sempre jove, ulls sempre nous: innocència!

De les preguntes sense resposta
n'he fet espectres que m'acompanyen.

Són l'escuma del poema:
sentiments en deliri,
impossible inventari d'estels.

El passat és sucre adormit:
semblants a miratges resten avions de paper .

Converses.
Ones de color verd.
Els mots són balcons per a les ànimes.

Boca oberta.
Ferm pas.
Potser la solitud d'un lleó engabiat desfullant del ferro
[la feblesa.

Tot són dubtes.
Sort de la besada,
escorça per a salvar-nos
i benedicció.

Viatjar és trobar-se, cara a cara, amb les ombres.
Sabent que no sabent
hom ha tocat i tacat l'aura rossa dels somnis,
hom ha contat i cantat amb olor d'enyorança,
hom ha escrit i llegit versos per comprendre la pluja
com un déu en un calze amb vi, eternitat.

Nigul lleugeríssim passares en simfonia d'amor.
Sabies de la vida més que ningú perquè la guanyaves
perdent-la.

Avinguda que s'estreny, olivera de cinquanta-cinc anys,
em llanç cap a l'imaginari que vull com una deu.
Per això parl i llegesc amb el mal i el cim, el rovegó
[i el bé,

figa mossegada.
Sí, devor la vida com qui despulla una dona i l'estima
[i mor una mica.

Perquè em sé veu tumultuosa, contradictòria,
plena d'escletxes per on entra el sol o tal volta
[l'ensomni
que així puja com una alosa amb les ales de la Mar
o davalla com un Dant a l'infern de cent mil rajoles
[cruïades.

Infant summament egoista, rabiosament sincer:
on és l'ós blanc de la Lluna?

I en el cendrer
on viuen els records dels nostres dies,
calidoscopi, grells d'alegria madura.
Sac invisible on habiten
les més dolces paraules i sobrenaturals fets.
Mans i fang, fang i mans, carícies
i seny, sempre, sempre, meravellant-se.

He pujat tots els graons
que em pertocaven?

Si fos així...

Perquè el viure
és un aigua que corre.
Però l'esperança
és una espurna que sols tenen els que mai
[no moren.

El vent també s'atura,
reposa i pensa
quina serà la seva propera investida.

I se'n durà
llavors que foren somnis,
somnia que foren éssers,
éssers que s'oblidaran del demà.

El vent també s'atura
com ara jo,
amb llapis i quadern,
prepar el meu altar,
altar de foc, altar de silenci.

El vent també s'atura
i jo, com ell, m'endiumenj per a una propera
[investida.

Creia que el cel era clau
i en veritat misericòrdia,
eteri camí dels desencisats
que anhelen esplendors en nits blanques,
guspires que taquen i esdevenen al·leluies.
Els versos són escales
per on s'enfilen fills i filles
a la recerca del globus
que encaçar es deixa
com un cadell nascut per ser acaronat.

Parlen els paraigües blancs
com monges immaculades
o judoquis vencedors
d'estrebades i temps.

Parlen els paraigües blaus
com lletres de cançons
o tobogans sinuosos
per on caduquen les infanteses.

Parlen els paraigües vermells
en ziga-zaga de carrers,
arbres escapçats
i passions que no tornaran per prohibides.

Parl de mi com una pilota que rodola.

Vull la llum
en un cos
de paraula
que alimenta
que fa créixer
somiada
llibertat
en somriure
de desig
com la força
de l'instint
maternal
sens mesura.

Al pis de dalt ja inexistent
en Joan, o era Antoni?,
em feia riure i riure,
galtes de pa, tomàtiga madura:
les titelles eren mèdiums
d'un déu cansat de creu.

Alenen en la memòria
estimats éssers que perduren com a pedres.
Per a guarir-se?
Per a reencarnar-se?
Serà la mar el sepulcre de totes les ànimes?
Hem de pensar que abans i després de l'escena hi ha,
sempre, un teló.

Vicenç Calonge i Gustà

XXXIV Premi de poesia, «Rosa d'or de la Pau»
Castellix 2010 (Algaida, Mallorca)

LA POESIA CONTEMPORÀNIA A LES BALEARS (II)

Permeteu-me abans de començar a parlar dels poetes de la meua terra, contar-vos una dita prou coneguda. Es diu idò, que a Mallorca com moguis lleugerament una pedra, trobes un poeta, talment com si cercàssim bolets. De totes formes, els poetes com els bolets, no són tots iguals de bons: n'hi ha sense valor culinari i, evidentment, per l'altre cantó, sense valor literari. Mig en broma també es comenta que Mallorca és la terra amb més poetes per quilòmetre quadrat. Però d'una i altra eixida deixarem que les males llengües en parlin.

Encara que només sigui de passada, no podem deixar de nomenar Miquel Costa i Llobera i Joan Alcover Maspons, nascuts ambdós el 1854, com a precursors de tot l'encadenat que configura la poesia a Mallorca fins a arribar als nostres dies. De la Renaixença, també ens cal ressenyar Tomàs Aguiló Fortesa, Pere d'Alcàntara Peña i Josep Lluís Pons Gallarza, entre d'altres. Les properes baules més significatives serien Maria Antònia Salvà (1869), Miquel Ferrà ('85), Llorenç Riber ('81), Miquel Forteza ('88), Guillem Colom ('90) i Joan Pons i Marquès ('94), tots ells components de l'Escola Mallorquina, que abraça "la producció lírica d'aquests escriptors mallorquins que seguien l'estela poètica, les directrius i el mestratge de Costa i Llobera i de Joan Alcover, els quals, encara que amb ressons modernistes, es decantaren pels pressupòsits estètics del Noucentisme. Els deixebles -ja esmentats- d'aquests dos grans poetes mallorquins manifestaren la seva admiració envers els dos mestres i es declararen els seus seguidors; de manera que aquest tret comú els aplegà sota una mateixa bandera i els donà consciència de formar escola. De Miquel Costa seguien la línia clàssica, guiada per la serenitat i per l'equilibri que desprèn la claror mediterrània, el sentiment del paisatge, l'humanisme, el rigor acadèmic de la forma, la musicalitat del vers i la pulcritud dins uns cànons preestablerts". (I)

Després vindrien Bernat Vidal i Tomàs (1918), Jaume Vidal Alcover (del 23), Josep Maria Llompart de la Penya (del 25) i Blai Bonet (que naixia a Santanyí al 1926), el mateix any en què moria Joan Alcover. De Llompart, hauriem de recordar el poema *Camí florit*, una autèntica meravella de ritme i musicalitat, utilitzant únicament noms de plantes. D'aquesta mateixa generació ens queda afegir Rafel Jaume (1928) i Guillem d'Efak, nascut a Guinea el '29, encara que quasi sempre visqué a Manacor o a Barcelona, i que, a més de poeta, fou cantautor de reconeguda fama i enregistrà diversos àlbums.

Si encetam la dècada dels '30 l'hem d'obrir amb un poeta dels bons, Miquel Àngel Riera, nascut a Manacor i amb una obra narrativa i poètica important i fecunda. D'aquest darrer gènere és obligat esmentar *Poemes a Nai*, *La bellesa de l'home*, *Llibre de benaventurances* i

El pis de la badia, entre les més significatives. Anem a fer-ne una altra pinzellada; la veu del poeta ens diu...

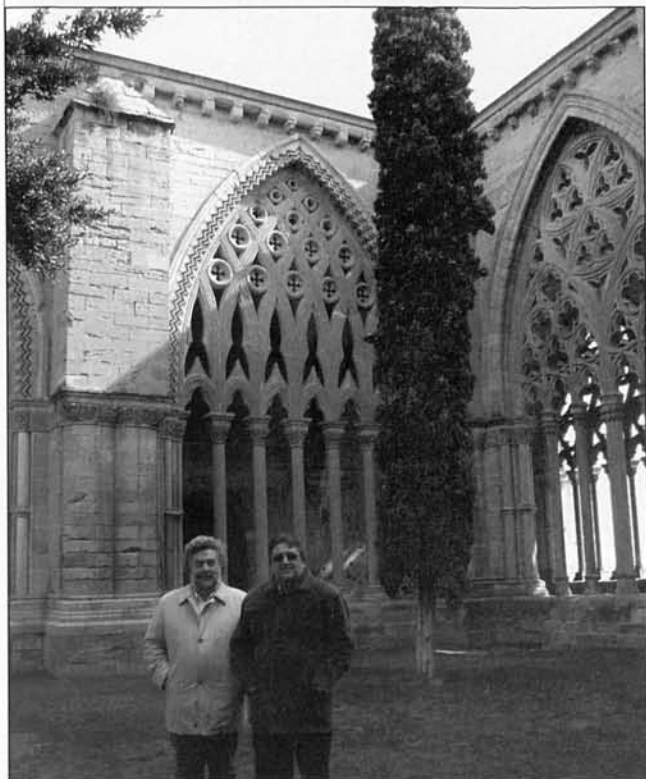
*T'estim, però me'n fot. Som a l'espera
del llamp reblanidor que ens amalgami
i t'encasti en mi tant, que pugui dir-te:
- Ja t'estim tant, que ets pots morir quan vulguis*

De 1933 és Bartomeu Fiol, d'obra reconeguda i guardonada; des de fa anys és crític literari al *Diari de Balears* amb articles d'opinió que quasi sempre parlen de "la parenta pobra", que així és com anomena la poesia. Guanyà el Carles Riba de 2004 amb el recull *Càbales del call* i, el 2009, el Ciutat de Palma per la seva tasca de crítica literària. Del '36, són Pere Orpí, sacerdot i poeta de sonets perfectes, i Rafel Bordoy, del qual guard un grat record ("de pomes ensucrades" com resa un dels seus versos) en motiu de la presentació del seu llibre *El blau de la distància* que vaig tenir el goig de dur a terme al meu poble. Al 1938, neix a Manacor, terra de molts i bons poetes, Jaume Santandreu i Sureda, també sacerdot, poeta i aliat i defensor dels marginats. No té pèls a la llengua i denuncia tot allò que creu injust i hipòcrita.

Ara és el torn de Miquel Bauçà (Felanitx - 1940 / Barcelona - 2005). Visqué la major part dels seus anys a la ciutat comtal, absolutament apartat del món cultural, però molt actiu literàriament. La seva poesia ha estat valorada per la seva originalitat i per la renovació que ha suposat dins el món dels versos. En el seu primer llibre, *Una bella història*, presenta punts de contacte amb el realisme històric, però de les hores ençà inicia un procés de depuració retòrica i s'aproxima al surrealisme. Com qualsevol camí creatiu, com la vida mateixa, com els mateixos mots del poeta que ens diuen: *Al final, s'ha comprovat, els camells / arriben a passar pel subtil cos d'una agulla*.

Ens trobam ara amb Antònia Vicens (Santanyí, 1941) i Antonina Canyelles, nascuda el '42 a Ciutat. D'aquesta, amb una veu poètica singular, que evoca i provoca, caldria esmentar els seus llibres *Piercing*, *Quadern de conseqüències*, i *D'estructura circular*, entre d'altres. I en uns versos breus i precisos ens aconsella: *Apagau tots els llums, / que els somnis / també necessiten dormir*. D'Antònia Vicens és important ressenyar la seva obra novel·lística, que ha estat premiada en diverses ocasions. També va rebre la creu de Sant Jordi l'any 1999 i el Premi Ramon Llull el 2004. Curiosament, l'any passat publicava el seu primer (i únic fins ara) llibre de poesia, *Lovely*, que cal remarcar per la veu poètica de Vicens, novella i emotiva, però amb el bagatge d'una escriptora amb molt d'ofici.

Nascut el '43, també a Palma, Jaume Pomar Llambias

Joan Ramon Veny Mesquida i Joan Pomar Mir (Lleida, 10 març 2010). Foto: Catalina Gomis

és un autor valorat i guardonat (com a nota curiosa cal dir que ha guanyat dos cops el Ciutat de Palma, a més d'altres de reconegut prestigi). *La seva poesia es caracteritza per la reflexió existencial i per l'actitud de rebel·lia davant la societat. Tot i això, la seva obra ha evolucionat d'una denúncia directa, generalment en vers lliure, fins a un major conreu de la forma.* (2) I d'ell llegim aquests versos magnífics del llibre *La sinia de les hores*, dins la col·lecció *El Tall* amb una portada de Joan Bennàssar, bella i inquietant...

*Ara les hores són un lent retorn
al paradís perdut amb mots blancs, còdols
cap al no-res en el torrent, missatges
sense ressò a turonades sordes.
I espero la campana del migdia
o el vol artístic de les oronelles
en l'aire carregat de llum fruital,
magranes esberlades, pits ubèrrims
d'arboces als mugrons, com les maduixes.*

Guillem Cabrer i Gabriel Florit són de 1944. El primer, en la seva obra, *sovint planteja sense inhibicions la temàtica amorosa des d'una perspectiva homosexual. També és conegut per una interessant obra narrativa i per una intensa labor com autor teatral.* (2) Florit, en canvi, utilitza un llenguatge planer i farcit d'expressions antigues. No fa gaire, jo mateix, escrivia a *S'Esclop* amb motiu del seu darrer poemari (fins ara, i ja ha arribat a la

dotzena) que el poeta de Sineu "*és capaç d'engronsar - de valent- vaixells amb tempestes ferestes o de besar, amb les seves suaus ones, les penyes i els arenals*". Florit és un excel·lent narrador i autor de dos articles setmanals al *Diari de Balears*. A cops, quan l'aigua vessa del got (com en diríeu vosaltres) és un poeta de combat i lluita per la llengua, per la terra menyspreada i malvenuda, i contra tota casta d'injustícies, i ens encoratja amb els seus versos: *Hem de ser molts i vincladissos, com les canyes de torrent...*

Ara que he citat *S'Esclop*, hauríem de dir que aquest quadern cultural bimensual, a part de fotografia, pintura, música, presentacions de llibres, ressenyes literàries, números especials dedicats en memòria d'autors consagrats i ja absents, intenta reflectir, sobretot, el batec de la poesia que es fa ara mateix a les nostres Illes, la consolidada i la més novella; eixamplant braços també cap a les demés terres de parla catalana, així hi trobam poetes del Principat i del País Valencià, fins i tot, poetes d'altres llengües, especialment francesos, traduïts a la nostra parla. És d'agrair i d'elogiar l'existència de *S'Esclop*. És fa a casa nostra, gràcies a moltes persones: als subscriptors, perquè no té cap suport institucional, i gràcies als col·laboradors amb els seus textos lliurats d'una forma totalment altruista, però molt especialment, per l'esforç i l'estima als versos de l'equip de redacció i del seu director, Joan Fullana.

Continuam amb els poetes nascuts a la dècada dels 40 i, així, ens trobam el santanyiner Antoni Vidal Ferrando (1945). *Ha publicat una obra abundant, que ha esta molt premiada. La seva poesia destaca per la riquesa lingüística i per la reflexió apassionada sobre la vida, el temps, la mort i el nostre país.* (2) El grup *Entreveus* li ha musicat diversos poemes i és també un autor molt considerat per les seves novel·les. Al '46, neixen Miquel López Crespí a sa Pobla i Damià Huguet a Campos. Del primer s'ha de dir que és segurament *l'escriptor mallorquí més guardonat de tots els temps i un dels més polifacètics, car ha conreat tots els gèneres.* (2) D'Huguet, conciuatà i del que sent apassionada admiració, per la seva veu poètica, plena de matisos i amb un llenguatge molt proper, campaner i mediterrani, s'ha de parlar de la seva obra, fecunda i bella, malgrat morís als cinquanta anys, quan encara tenia molts de versos per lliurar-nos. Era, a més, un home polièdric, perquè conreava la fotografia, la pintura, era crític de cinema, activista cultural, editor de poesia, corresponsal de premsa i tot des d'un aprenentatge autodidacte i entusiasta, ja que els seus estudis acabaren al batxiller, per haver-se de posar al capdavant de l'empresa familiar, per la mort prematura del seu pare. Té un llibre, *Les fites netes*, que abraça uns articles entranyables, locals i alhora universals, que contenen la vida del poble i que prèviament aparegueren, d'un en un, a la revista *Ressò* de Campos, que ell estimà tant i que avui ja ha passat del número 200. És fa difícil triar uns versos seus, ja que cultivà la poesia descriptiva del paisatge més nostre: el dels pagesos i el dels mariners; i la

poesia eròtica, la cinematogràfica, la dels sentiments i dels anhels, la de les pors i les quimeres. D'entre tanta poesia, cal recordar aquell vers seu tan conegut "*Tenc set de tu i bec ginebra*".

Tanquen aquesta dècada Jaume Mesquida, nascut el 1948, i Valentí Puig el '49. Mesquida començà escrivint en castellà i posteriorment ha guarnit una obra en català considerable i amb premis a nivell insular, com els Bernat Vidal i Tomàs, el de Lloseta o el de Pollença. Dels seus llibres destacaria *Òbol de silenci* perquè, em sembla, un poemari ben estructurat, unitari i d'un llenguatge ric i metafòric. Parlar de Puig en poesia és parlar de tres o quatre llibres, però d'un, especialment, captivador. Agraesc el seu recull *Blanc de blancs* que comença així:

Sopes entre dos trens, beus un "blanc de blancs" i la vida es recompon com una història augusta, per una vegada sense desavinences ni revenges. Perdones els teus deutors i somrius com un imbècil. Parles sol per un instant i quan te n'adones fas com si cantessis en veu baixa...

Els versos continuen però nosaltres tenim el camí senyat i no ens cal perdre el tren, perquè encara ens queden més estacions per aturar-nos. Dels poetes que nasqueren en els '50, hem de parlar de Josep Albertí, Damià Pons i Bernat Nadal; els tres són de 1950. Albertí, entre els 70 i els 80 va publicar quatre llibres de versos; fou membre fundador del «Taller Llunàtic» i va compartir el llibre *Teorema 72* amb Damià Huguet i Bernat Nadal, amb tres retrats de Blai Bonet. De Damià Pons, natural de Campanet, s'ha de dir que la seva creació poètica no és gaire abundant, però sí de qualitat. Va iniciar-se amb un llibre a quatre mans imprès a l'editorial Roig de Campos, on també eren inclosos els reculls de Lleonard Muntaner, Joan Perelló i Guillem Soler. És catedràtic de Llengua i Literatura i fou director de la revista *Lluc*. És, especialment, un gran orador; captiva sentir-lo parlar de temes literaris i poètics. Un prodigi de memòria i sapiència, sens dubte. Bernat Nadal té una obra fecunda i prou reconeguda; ha guanyat diversos premis i dels seus llibres cal recordar els darrers, en què la seva escriptura ha agafat una patina de qualitat considerable; així hem de citar *Memòria fòssil*, *El vestit vermell* i *La carn que cruix* (Premi Mallorca de Poesia 2008). S'ha declarat deixeble de Miquel Àngel Riera i de Blai Bonet, i dels seus versos podem recordar instants viscuts, per coincidir en una mateixa generació, i compartir emocions semblants, com aquestes:

... les tardes de cinema en blanc i negre, els primers llibres, que eren molt més bons per ser furtius, com el fumar en secret, i l'ànima es trencava a trossos quan jo els corregia, afegint-hi erotisme.

Ens topam, en aquestes anyades, amb dues dames de la poesia, Àngels Cardona (1951) i Marià Victòria Secall. Tenen en comú a més dels versos la posta en escena dels mateixos. Ambdues formen part, des de fa anys, de l'*escamot de poesia Fart d'Art*, un grup de divulgació i participació ciutadana a través de la poesia i l'espectacle. De Cardona, hauriem d'esmentar el seu recull *Poètica corporal* i de Secall, *L'indesxifrabable codi* i *Heliografia*.

Ara ens toca parlar de Miquel Mestre (Artà, 1951), de Guillem Soler del '52 i d'Àngel Terron i Joan Perelló Ginard del '53. Mestre en el seu primer llibre de poesia publicat, amb el títol *Silencis*, (1975), comptà amb un pròleg de Salvador Espriu. Després, li seguiren set o vuit llibres més de versos i és autor d'una abundant obra teatral. Dels seus poemes vull ressenyar els que configuren el *Llibre d'Aubarca*, d'una bellesa i estima al petit país elogiabls. Comprovem-ho amb aquest tast:

Saber, tan sols, que m'ets terra guanyada, vell paradís mai no perdut del tot, pàtria del nin que era i som encara. Mentre t'escric amb mots tan monocroms, saber que mai no hauràs de ser carnada que han de trinxar roïns depredadors de platges verges, perversos firaires de parla estranya, famèlics taurons.

Àngel Terron exerceix com a professor de Química Inorgànica a la UIB. I, tal vegada, per aquesta circumstància, la seva poesia destaca per l'originalitat i per la introducció de referents científics. En aquesta línia, podem citar els seus reculls amb títols com: *Llibre del Mercuri* o *Iniciació a la Química*, entre d'altres. Joan Perelló, en canvi, és el poeta de les nits amb preguntes i les pors de la vida, amb música de jazz i paisatges que enyora. És com Damià Huguet, i com jo mateix, nascut a Campos. La seva veu poètica és com el bon vi que té aromes i sabors diversos. Per veure'n les seves temences fixau-vos en alguns dels seus títols: *És massa difícil* o *Sempre trobaré algun dolor*; però també és autor de *Baf de llavis*, *La set del viatger*, *A recer*, o *Sal de Migjorn*, un llibre compartit amb un altre conciutadà, el pintor Antoni Mas, qui, amb els seus dibuixos, impregnà tots els versos amb l'alè de la mar.

Lluís Maicas nasqué a Inca el 1954; ha bastit una obra esplèndida i extensa. Maicas ha conreat la narrativa i molts d'anys d'articles setmanals al *Diari de Balears*, que posteriorment s'han recopilat amb quatre volums sota el mateix títol, *Quadern de viatge*. A més, és autor d'una novel·la excel·lent, *El pes de l'acer*, i un artista innovador, que ha casat la sonoritat del vers amb la bellesa dels seus quadres i petites escultures, moltes d'elles sorgides "*del ventre de les marees*", arreplegant en els seus passejos ran de mar o en els seus viatges intensos, allò que servirà per enllestir la seva obra plàstica. L'obra poètica, d'altra banda, va lligada amb la feina d'orfebre, perquè molts dels seus llibres, són de tiratge

reduït i d'enquadració i textura envejables. És un escriptor, com pocs, és home metòdic i constant, i cada dia es dedica a la creació literària. Es faria llarguíssim enumerar tots els seus llibres publicats; vegem-ne els darrers: *Cremen les paraules*, *Sidi bu-Said*, *Naufràgils*, *Retrat submergit*, *Cartes de navegació dels mars del Sàhara*, *La memòria del mamut*, els volums 3 i 4 del *Quadern de Viatge* i *Autoretrat en obres*, tots aquests, només en tres anys. Fruit dels viatges, de que parlàvem abans, assaborim uns versos del poema *Cortona de la Toscana*, que ens mostren la seva bellesa:

*Sota els efectes eucarístics del moscatell,
zibibbo madurat al vent salat de l'illa,
Beati Angelico anuncia que serà generosa la nit,
adeliciats els somnis, fresca la carn,
[tèbies les carícies.*

Del mateix any, 1954, comptam amb Vicenç Calonge, qui té sis o set poemaris publicats; i destaca per la seva labor, com a fundador i president del *Centre Cultural Capaltard*, des d'on ha impulsat la publicació d'autors novells. Se n'ha d'esmentar, especialment, l'edició del volum *Ier Encontre de Poetes Mallorquins*, de 1996, que inclou trenta-tres poemes d'autors nascuts a casa nostra.

De les acaballes d'aquesta dècada tenim Miquel Àngel Lladó Ribas i Miquel Cardell de 1958 i Andreu Vidal del '59. Aquest darrer va morir molt jove, quan només tenia trenta-nou anys, així mateix, va guanyar els Premis Ciutat de Palma i el Carles Riba. Fou també fundador de les col·leccions de poesia *La Musa Decapitada* i *Tafal*. Cardell va estudiar Ciències de la Informació a la Universitat de Barcelona i és professional de la ràdio. Té alguns llibres publicats, el darrer *Les terrasses d'Avalon*, 2008, va merèixer el Premi Cavall Verd. Miquel Àngel Lladó és un poeta que ha anat configurant una obra molt propera als sentiments, potser per la pròpia experiència vital. Fa poc temps moria un fill seu de setze anys que, durant la seva curta existència, ha conviscut amb una greu malaltia. Aquest trist fet i la mort del pare del poeta ja fa uns anys, l'amor per l'estimada o la violència de

gènere, han fet brotar els seus millors versos.

De 1959 és també Aina Ferrer, nascuda a Inca, té una mà de llibres publicats i d'ella voldria mostrar uns mots de la *Poètica* de la col·lecció *Paraula de Poeta*. Diuen així: *De petita em meravellaven les cortines de pluja i a les nits el so fosc del bram a la cisterna. La intensitat del que era fora de mi i després la possibilitat de viatjar-hi a través de l'escriptura. Poder sentir-me en un so o en una imatge més que en mi mateixa...*

Si encetam els '60, ens trobam amb una minva considerable de poetes a Mallorca si ho comparam amb els inicis de 1940 i finals dels '50. La nomenada generació de la postguerra és prolífica amb autors i llibres de versos. La guerra i la dictadura, les mancances de llibertats i les ganes de canviar el món potser siguin camp abonat per a la poesia. Parlem ara de Josep Lluís Aguiló (1967) i de Miquel Bezares, del '68. Aquest darrer, nascut a Lluçmajor, té llibres de poesia publicats i d'altres de narrativa; cal remarcar, sobretot, que, d'aquesta promoció, ha estat el poeta que més s'ha apropiat als corrents experimentalistes. Aguiló, és de Manacor i ha estat guardonat amb el Premi Jocs Florals de Barcelona al 2008 per *Llunari* i, anteriorment, amb *Monstres*, ho fou amb el Premi Nacional de la Crítica el 2006. D'un poemari més primerenc, *L'estació de les ombres*, veim aquests versos: *No viurà a l'estiu cremat / ni a la tardor marró ni a l'hivern gris / ni a una primavera tenyida de porpra imperial. / La meua estació és l'estació de les ombres, temps de magranes i de raïm / de pluges desfetes i d'adéus...*

Joan Pomar Mir

De la ponència llegida a la Universitat de Lleida (10 de març de 2010)

Notes bibliogràfiques:

(1) *Els poetes de l'Escola Mallorquina*, introducció, selecció i edició a cura de MARIA ANTÓNIA PERELLÓ FEMENIA - Biblioteca d'escriptors mallorquins (Consell de Mallorca / *Diari de Balears*), 2005.

(2) Idem.

Formació

- 1970-74 Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics de Palma.
 1975-77 Escola Superior de Belles Arts de Barcelona.

Exposicions individuals

1979. Es Porxo, Campos.
 1981. Galeria Bearn, Palma.
 1983. Galeria Bearn, Palma.
 1988. Sala Pelaires, Palma.
 1990. Ses Escoles Velles, Auditorium Municipal de Campos.
 1992. Galeria Puchol, València.
 1994. Bennàssar Galeries, Pollença.
 1995. Ses Escoles Velles, Auditorium Municipal de Campos.
 1997. Galleria L'Indicatore, Roma.
 1998. Bennàssar Galeries, Pollença.
 2001. Sala Parés, Barcelona.
 2003. Casal de Can Pere Ignasi, Campos.
 2006. "Antoni Mas. Obres 1983-2006." Casal Solleric, Palma.
 2008. "Retorn (1998-2008)". Bennàssar Galeries, Pollença.
 2010. "Escenaris en blau". Casal Can Pere Ignasi, Campos.

Exposicions col·lectives

1979. Galeria Bearn, Palma.
 1980. Galeria Bearn, Palma.
 1981. Galeria Bearn, Palma.
 1983. "Figuración y Realidad". Sala Pelaires, Palma.
 1984. Mostra itinerant "Mallorca se presenta", amb Sala Pelaires.
 1992. Sala Pelaires, Palma. Interart, amb Galeria Puchol, València.
 1993. Art Asia, amb Sala Pelaires, Hong Kong.
 1994. Art Miami, amb Sala Pelaires, Miami. Art Asia, amb Sala Pelaires, Hong Kong. "Figuracions". Torre dels Enagistes, Manacor.
 1995. Art Asia, amb Sala Pelaires, Hong Kong.
 1997. Certamen Internacional d'Arts Plàstiques, Pollença.
 2001. "Tres Realidades". Sala Pelaires, Palma.
 2005. Shanghai Art Fair, amb Sala Pelaires, Shanghai.
 2005. "100 años de historia. Una mirada en el tiempo", Buenos Aires.
 2006. "Mars". Sala Parés, Barcelona.
 2006. "100 años de historia. Una mirada en el tiempo", Montevideo.

2007. "Moments". Sala Parés, Barcelona.
 2009. Sala Parés, Barcelona.
 2010. "Le Realisme Et. Barcelone". La Cave, Ginebra.

Premis i distincions

1976. V Certamen de Pintura Ciutat de Felanitx. Premi Mateu Obrador.
 1977. VI Certamen de Pintura Ciutat de Felanitx. Premi Metge Rigo.
 1978. XVII Certamen Internacional de Pintura de Pollença. Premi Tito Cittadini.
 1982. XXI Certamen Internacional de Pintura de Pollença. Premi Mateu Pla. I Premi de Dibuix Antoni Gelabert de Palma. Accèssit

* * * * *

[...] "Hem compartit curolles a la revista *Nosaltres* i al llibre *Campos, dibuix i paraula* i sé, per ventura, amb més proximitat, la gamma de minúsculs detalls de l'artista que treballa els colors i les formes, les perspectives i els enquadraments, la tècnica en definitiva; però també, que alhora hi ha l'home que pensa, i viu i conviu, i es commou, i amb els pinzells intenta fer-nos partícips de les experiències vitals amb el llenguatge que ell coneix i domina. Tot aquest bagatge personal, diguem-ne acadèmic (i fins i tot, la suma de les exposicions realitzades i les que encara queden per venir) no servirien de res si no hi hagués el pintor que parla amb l'espectador, i des d'aquest diàleg esdevenen nostàlgies, batecs, maneres de mirar el món i la vida. La seva obra, lenta perquè és meticulosa i perfecta, no tendria la importància que té si únicament fos la reproducció exacta i precisa d'un paisatge de la costa rapitena i campanera o d'un escenari dels interiors d'aquests casals mallorquins amb canteranos i trespols enrajolats amb hidràuliques de flors modernistes i figures geomètriques. Però no, als quadres d'Antoni Mas hi ha quelcom més que la reproducció fidedigna d'un lloc i d'un moment. Hi ha l'encís, el cor de l'artista, la nostàlgia dels dies viscuts i enyorats per qualsevol motiu especial. Les quimeres i els anhels d'un demà incert i desconegut. El goig i les pors. La bellesa, Grècia, els poetes... Hi ha, la vida!"

Joan Pomar Mir

Fragment del pòrtic - titulat *Com la pell suau de dona* - del catàleg de l'exposició *Antoni Mas / Escenaris en blau* (que fou exhibida en el Casal Can Pere Ignasi de Campos, del 30 de juliol fins el 10 de setembre de 2010).

Terc set do tu i bec guelra

Litografia d'Antoni Mas. De la carpeta "A Damià Huguet" (2008)

PA IX/X

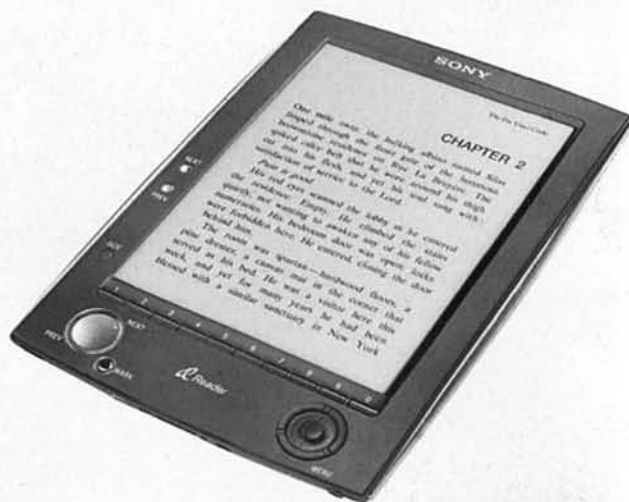
Antoni Mas

LLIBRES VIRTUALS, ELECTRÒNICA CONVERTIDA EN LITERATURA

Per arribar al centre de Palma agaf el tren a Marratxí (a qualcuna de les seves aturades) o arrib fins a l'aparcament dissuasiu de Son Fuster Vell de Palma, hi aparec el cotxe i amb el metro cap al centre. Idò bé, l'altre dia, cosa que encara no m'havia passat, vaig veure un senyor que llegia un llibre electrònic a l'estació mentre esperava el metro. De moment, a mi, en particular, l'aparell en si mateix no em diu res. Ara bé, sí que és ver que som el primer (com molts de vosaltres) que em vaig apuntar al carro d'Internet, al correu electrònic (encara conserv una adreça de Hotmail que vaig donar d'alta l'any 1998!), als blogs i a les possibilitats de la xarxa més caòtica del món. Possiblement la meua formació en paper, si es pot dir així, m'impedeix veure-hi més enllà. Necessit tocar els llibres i les revistes per saber que realment existeixen, tot i que no visc, en absolut, d'esquena a la tecnologia. Quan reflexion sobre aquest tema, sempre m'apareixen interrogants i més interrogants. A més a més, em faria la sensació de llegir sempre el mateix llibre, ja que no hi ha canvis en els formats exteriors (com els colors, les mides, l'aspecte...). Sempre és la mateixa maquineta! Cada llibre tradicional és un món només pel tacte i pel fet que

“Necessit tocar els llibres i les revistes per saber que realment existeixen, tot i que no visc, en absolut, d'esquena a la tecnologia”

ocupa un lloc físic. Hi ha tendència a considerar que això és un problema. On els pos? Què faig amb tants de llibres? Potser sí. Però no ocupam nosaltres també un espai? És absolutament necessari que conservem tots els llibres en paper que arriben a ca nostra? En aquestes qüestions, com en totes, cal esser selectiu i quedar-nos amb allò que més ens agrada. Hi ha moltíssimes maneres de fer arribar els llibres que no ens interessen (o que no ens interessen perquè hem evolucionat) a un potencial lector: fires de llibres de segona mà, fundació Deixalles, mercadets escolars, llibreries que es dediquen expressament als llibres antics i de segona mà, etc. Tothom anuncia, tanmateix, que la virtualitat s'imposarà més aviat del que ens pensam. També s'anunciaven uns canvis extraordinaris als anys 70 del segle passat que s'havien de fer efectius a partir de l'any 2000. Som al 2010 i en molts d'aspectes no hem evolucionat gaire. Com veis, és un tema que darrerament em ronda molt pel cap. De tota manera, veig que els lectors continuen entrant a les llibreries per remenar-hi els llibres, els còmics i les publicacions periòdiques de sempre, tot i que diuen que han disminuït les vendes de diaris. He parlat d'aquest tema amb responsables d'algunes llibreries i em diuen que, de moment, ningú no demana aquests objectes ni s'imagi-

nen la llibreria amb una maquineta de monedes (com les de les begudes o menjar) que transfereixin llibres via Bluetooth o wifi als dispositius de lectura. Molts de vosaltres tendreu constància, segurament, que Documenta Balear ja s'ha incorporat al món dels llibres electrònics. Per tant, la cosa va fent camí cap a qualche banda. Tanmateix és imprevisible saber què passarà d'aquí a dos, tres, cinc o deu anys. Deixarem, de cop i volta, de llegir poemes i novel·les en format tradicional de paper? Fins i tot, he arribat a pensar que els bancs són ben capaços d'apuntar-se a la moda i oferir llibres electrònics a través dels caixers automàtics si hi domiciliem la nòmina o hi tenim una hipoteca.

Qualcú ja ha dit a la premsa que la literatura vulgar i de consum massiu tindrà cabuda als llibres electrònics, és a dir, la dels llibres de moda, la que llegeixen tots aquells que volen estar al dia per presumir de lectures d'autèntics totxos de mil planes per oblidar-se'n tot d'una. Ja fa anys que no m'interessen les modes i no em sent gens ni mica idiota si llegesc un clàssic o rellegesc un llibre que vaig comprar o em varen regalar fa vint anys. Els lectors de llibres massius (gairebé sempre relacionats amb el film de moda) volen entreteniment, diversió i res que els faci pensar. Després solen presumir de dir que el llibre sempre és més bo que la pel·lícula, però en el fons del seu subconscient el que volen dir és que si no fos per la pel·lícula i les campanyes agressives de màrqueting mai no s'haurien llegit el llibre. Per a aquests lectors el llibre electrònic és, sens dubte, l'espai que els mancava.

Per un altre costat, és una opció respectable. Val més llegir qualche cosa que no llegir res en absolut. A la llarga, no se sap mai, tots millorarem els gusts i refinarem els nostres pensaments amb dispositius electrònics.

Josep Antoni Calvo i Femenies

(el drapaire)

L'any passat vaig prometre
de no tornar a morir
en les mateixes dates, la tardor
que mena l'aire fred
i empareda el portal del paradís.

Enguany he decidit
plantar-li cara amb noves estratègies:
els sards i les oblades són més grossos
quan l'aigua esdevé freda
i a la cala ningú no et desbarata
el blau monòleg de la solitud.
També el fred contribuirà sens dubte
a aquest recolliment, a aquest silenci
que exigeixen les muses
per comparèixer i dur la màgia
inexplicable de la creació.
La vida al paradís té els seus problemes:
tanta felicitat
esmussa les neurones del cervell
i tal vegada tenen
raó els desenganyats: algunes cambres
de l'ànima sols s'obren
amb les claus oxidades del dolor.

Però jo vaig prometre no morir
i les meves paraules no duren
cap pàtina de boira o de tristesa.
Seré aquesta tardor
el poeta del goig i l'alegria:
cantaré el salm del tord, la llar del foc,
els lents rissos del fum damunt el prat
acolorit d'argent amb la rosada.

I espantaré a pedrades el drapaire
avar i taciturn que, com cada any,
devers aquestes dates puja lentament
pel caminal estret que mena a casa,
i em demana aixopluc amb arts indignes
perquè me'n compadeixi:
un lloc a casa teva que és tan gran,
un racó qualsevol per al meu jaç,
sols uns mesos per no morir de fred,
tu que tens tants possibles i que pots...

Passa el mateix cada any: no puc negar-m'hi,
i en haver-se instal·lat tot m'ho trastoca.
Es torna peresós i malfeiner.
Desordenat, xerraire, només pensa
a beure i a menjar i a discutir
amb mi per matar el temps
fins que guaiti al portal un altre cop
el rostre de la nova primavera.
És pessimista i solitari.
Desenganyat de tot, no creu en res,
i se'n riu, de les meves esperances.
Només calen uns dies de mal temps,
sense poder sortir,
i jo ja sóc com ell. Ningú no sap
que a casa, hi vivim dos. De cap manera
no em visiten les muses, i els amics
no tornen perquè pensen que a l'hivern
ell i jo som la mateixa persona.

Jaume Oliver Ferrà

Veus

Les veus de la família, la teua inclosa,
esdevenen remors d'una altra veu,
com grills que recomponen la taronja
del més íntim record.

Cau el suc del discurs com teranyina líquida
sobre el tèrbol agost
amb la dosi de mort i de miracles
atorgats per Santa Joana
o Sant Martí de Porres.
Ens trau, aquesta veu,
el Sol del cap, ens trenca
l'enfít amb mocadors i tres colzades...

...I la besàvia
curava el mal de cor,
l'aliacrà, les mans plenes de fics.
Oracions estranyes
que escoltes el Dijous, Divendres Sant.

I els somnis repetint-se
pel son premonitori de tota la família.
La tia avortarà, tu queies i et pegaves
en l'ull, no veus d'un ull.

Caiguda

Cau la rosa de l'home
al buit i Galileu recompta
tots els segons del somni.
I no obstant això cau,
la rosa sempre cau,
com la parpella d'Eva,
amb lenta parsimònia
de fracàs assolit.

Felicitat

La brúixola sens nord
tenia aquell recurs de la paraula
felicitat. Ressort que conjurava
preguntes capcioses
si més no en aparença. En dir
felicitat
segellàvem el pou de la recerca
i ens feríem d'obstacles
amb una calculada desmesura.
Arbitràvem la vida amb aqueix pols
segur dels innocents, tot ho sabíem
dient el fi més alt.
I el mot executava
el seu miratge curt i absolutori.
Felicitat, diguérem,
com una contrasenya que ens obria
de bat a bat el buit.

Les claus esmolades

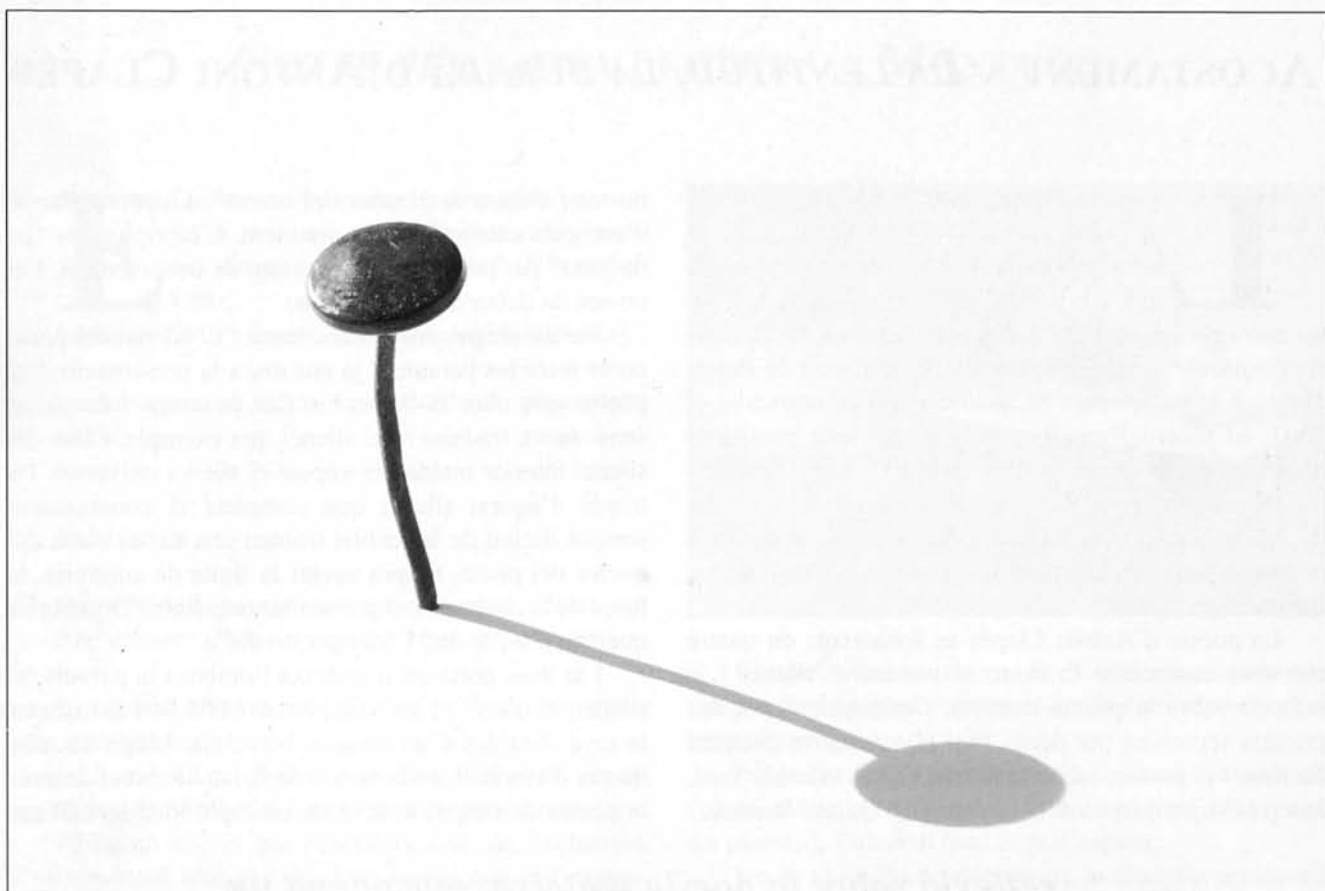
Totes les claus s'esmolent com navalles
a la porta de casa. Ja han perdut
la serra xifrada que lliga amb el pany,
les marques de l'ús, les osques del temps.

Ets un home que cerca,
com un lladre, la vida perduda,
no el temps feliç sinó
el temps que triaries per a ésser-ho.

D'aquesta forma estranya et parasites:
xuclant del que no fou
la possibilitat, deixant
el que va ocórrer, córrer, córrer, córrer.

Ivan Brull

Aquests poemes pertanyen al llibre *Cantaments* - guanyador del XIII certamen de poesia «Jaume Bru i Vidal» - del jove poeta valencià, premiat amb el «Ciutat de Sagunt».

Tot sovint l'ombra d'alguns objectes m'interessa més que els propis objectes. En aquest projecte de fotografia en blanc i negre, que he anomenat "L'ombra de les petites coses", he triat una sèrie de petits objectes i eines que ja són interessants, suggerents i bells per si mateixos, però, crec que amb les seves ombres encara ho són més. N'he format una sola imatge en blanc i negre unint l'objecte més l'ombra, que, com a resultat, potencia la seva forma o crea confusió... El mes d'abril del 2011, tinc prevista una nova exposició d'escultura i fotografia en la galeria *ABA ART Contemporani* de Palma.

Marga Gómez del Cerro

ACOSTAMENT A *LA LENTITUD, LA DURADA* D'ANTONI CLAPÉS

La *lentitud, la durada*, és una autoantologia de l'obra poètica d'Antoni Clapés, que ha estat publicada recentment per Pagès, editors. Els poemes abasten el treball de l'autor entre els anys 1982 i 2007; això és, entre els poemaris *Crepuscle de mots*, - guanyador del Ciutat de Palma 1989 - i *Mira de veure-hi*, publicat per «Emboscall» el 2007. El títol del recull antològic, que està manllevat d'un vers del poemari *Destret*, del 2003, ja és significatiu del procés adoptat pel poeta: lent però de llarga durada. Va ser en la seva lectura d'una selecció d'aquestes poemes a Montuïri el passat 10 de juliol on vàrem desxifrar-ne algunes claus.

La poesia d'Antoni Clapés es fonamenta en quatre elements essencials: la llum, el no-res, el silenci i la reflexió sobre la poesia mateixa. Curiosament, els dos primers serveixen per donar títol al seu darrer poemari *La llum i el no-res*, mereixedor del darrer «Cavall Verd, Josep Mª Llombart» i del «Cadaqués a Quima Jaume».

“...reflexió sobre la poesia mateixa, que ocupa un àmbit essencial i tenyeix l'obra d'absoluta actualitat...”

Que siguin quatre els elements elegits per Clapés tot d'una ens ha fet arribar a la ment la proposta del filòsof Empèdocles d'Agrigent, qui pensava que tot ho explicaven quatre elements: terra, aigua, foc i aire. I que l'amor i l'odi influïen en l'harmonia o la manca d'harmonia dels elements. Al capdavant, tant el poeta com el filòsof cerquen una explicació del món. Una explicació que ens deixi una mica menys sols. Hi ha un desig de veritat, una estreta lluita perquè el llenguatge o el silenci ens il·luminin. La llum que cerca Clapés és una llum callada entre la vinya del llenguatge i el silenci del desert.

En el primer poema de *Trànsit* diu: “Rere la boira, al port, udolen / sirenes, emergeixen ciutats / imaginàries, poemes als quals / algú oblidà posar-hi mots. // (Escriure és viure, confegir / un llenguatge on habitar.)”. Rere la boira hi ha un paisatge que la claror destapa amb un mot o amb una espera silenciosa. Una vegada descobert el poeta se sap més viu perquè ha donat nom a fragments desconeguts. Llum, poesia i vida van lligats.

D'altra banda, el no-res és el solc que no veim a primer cop d'ull en l'hort limitat de les nostres percepcions. El nostre poeta vol saber que hi ha al costat del que no és. Troba una eina: la filosofia oriental que espargeix entre els seus versos. Se dedica, com el japonès Kitaro Nishida, a caminar dins aquest territori verjo. O com el nostre Joan Mascaró. A Occident, no hem estat capaços de sortir del tot del bosc del ser. El nostre poeta se n'ha adonat fa temps. Ens ho aclareix a *In nuce* “Despulla't: despert comprendràs / la llum, l'abstracte aquesta / escriptura -pa de gana-, / l'extrem saber // . Llavors que el

no-res / encara és el nom del no-res”. Cal despullar-se d'antigues categories de pensament. L'escriptura és “pa de gana” perquè va lligada a la fam de coneixement. I el no-res no deixa d'inquietar-nos.

Per tot plegat, ens cal el silenci. “El silenci del poeta conté totes les paraules” ja ens diu a la presentació. I al poema que obre el llibre: “... Car és temps / de parlar sense mots, traduint / del silenci, per exemple. / Des del silenci interior malda per copsar el silenci universal. I a través d'aquest silenci que completa el coneixement sempre limitat de la realitat trobam una de les claus del quefer del poeta. Empra sovint la lluita de contraris, la força de la contradicció per arribar més lluny. Descobrim que “no diu per dir” i “diu per no dir”.

I la llum porta en si mateixa l'ombra i la paraula, el silenci, el no-res el ser i viceversa. Seria lícit interpretar la seva obra des d'un mirador heraclitià. Llegir els aforismes d'Heràclit, en la versió de Palau i Fabre, i després la poesia de Clapés esdevé tot un repte intel·lectual per

als lectors àvids de llum i de no-res que sigui. A la manera del filòsof d'Éfes, fa topar conceptes. Vegeu alguns altres exemples:

“Separar consisteix, potser, / tan sols a ajuntar”, “si tot és ben res / si el mínim comença a ser excés” .

A més, tal com ens ha fet veure Joan Fullana, en la seva obra, és del tot rellevant la distribució tipogràfica i el seus espais en blanc, convocadors del mateix silenci. Percebem aquest silenci també en la incorporació freqüent de versos d'art menor. Una qüestió afegida és aquella que afecta a la fragmentació de la realitat. Si la percepció és incompleta, si el dir ha de basar-se també en el no-dir, també la identitat en surt esbocinada: “quin jo has estat / entre tants jos / que creies ésser.”.

Menció a banda mereix el darrer element: la reflexió sobre la poesia mateixa, que ocupa un àmbit essencial i tenyeix l'obra d'absoluta actualitat. L'acosta a aspectes, a preocupacions de la filosofia del llenguatge tals com les fronteres on pot endinsar-se l'escriptura, la dificultat de traspasar les idees en els mots, etc...

En definitiva, paraules vitals, paraules imprescindibles que cal que esmotxem vora el que dura: la poesia. Record i memòria, oblit i solitud, mirada i ombra, vent i viatge, desert i llum i moltes més. Tot un univers per aprendre i deixar un poc més lluny la fosca del nostre temps.

Lluís Servera Sitjar

NOTES PER A UNA LECTURA A MONTUÏRI

El poeta escriu sempre la seva vida interior: "J'ai toujours mis dans mes écrits toute ma vie et toute ma personne" (Nietzsche / Char).

I encara: "Poèticament habita l'home" (Hölderlin).

La meua poesia -segons crec- s'articula sobre quatre eixos:

EL SILENCI.

Després de la pluja / cap raó, cap acció. / Només el traç efímer / d'una escriptura / que imita el silenci.

El silenci: allò no dit (encara), com una presència constant, interior.

Hi ha un silenci físic i un de metafísic -que, potser, són el mateix. Ambdós, indispensables per (sobre)viure.

Hi ha un silenci que procedeix d'un desarrelament, d'un desacord amb el món. I un silenci que és l'expressió de la cerca (d'allò) que som.

Copsar, dir, el so i el ressò del silenci.

El silenci com a refús integral de les darreres restes de mimesi i de mite.

No pas un silenci finalista o explicatiu: el *silere* dels místics. L'abandonament del desig.

El silenci: no poder dir (l'inefable) o no poder dir altrament. "Tot es divinitza amb el silenci"

(Kierkegaard).

LA LLUM.

Migdia ardent: flonges / campanades, pluja / de borrons d'acàcia. // Només la invisible llum / fa visible el món.

Fiat lux, i el món va ser fet.

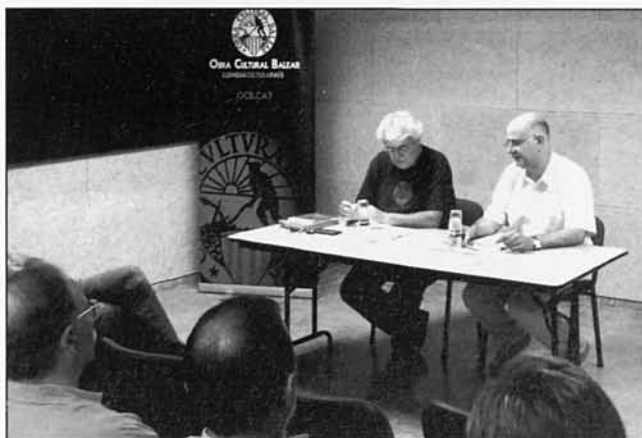
La llum habita la tenebra: la tenebra il·lumina.

La llum com una forma de llenguatge: crea el món, cada dia. Destruïx tota ignorància.

La llum és, en els meus poemes: invisible / pura imatge d'un miratge / sense forma / sense llum / pensada / pensant / esbiaixada / l'arenal / la paraula / de por / poruga / malalta / morent / ocre ardent / l'enigma que diu l'encara / ... la paraula del final de totes les paraules

EL NO-RES.

Despulla't: despert comprendràs / la llum, l'abstracte, aquesta / escriptura -pa de gana-, / l'extrem saber. // Llavors que el no-res / encara és el nom del no-res.

Antoni Clapés i Lluís Servera
A l'acte de Montuïri, 10 de juliol de 2010

El no-res mai no és res, de la mateixa manera que tampoc no és alguna cosa en el sentit d'un objecte: és el propi ésser.

El no-res no és la no-existència, sinó l'existència (plena) en un estat que no té atributs: el lluminós no-res. La plenitud, l'ideal al qual hem d'aspirar.

No és el nihilisme negatiu de la filosofia occidental (que seria el diagnòstic de la malaltia) sinó el present absolut amb tots els seus processos i contradiccions.

Es tracta d'entendre afirmativament el no-res.

LA POESIA, L'ESCRITURA.

Escolta el silenci de la lleu brisa / allí on el poema ha deixat els mots.

Escriure: una experiència unitiva ("mística") de goig acomplert: "entender no entiendo".

La poesia fa callar la raó: és la veu mateixa del silenci. "La música callada".

No pas la raó ans una intuïció: la raó poètica. "La lògica pot ser una al·lucinació de la ment" (Bergson).

Quina ha de ser la poesia de "després d'Auswitch"? (Em qüestiono: apofàtica, paradoxal, abstracta?)

La fi de l'humanisme que representa el segle vint dona lloc a l'abstracte (la realitat ja no té un sentit transcendent, clos, harmònic), al fragment (desvertebració del món: negació del discurs unitari).

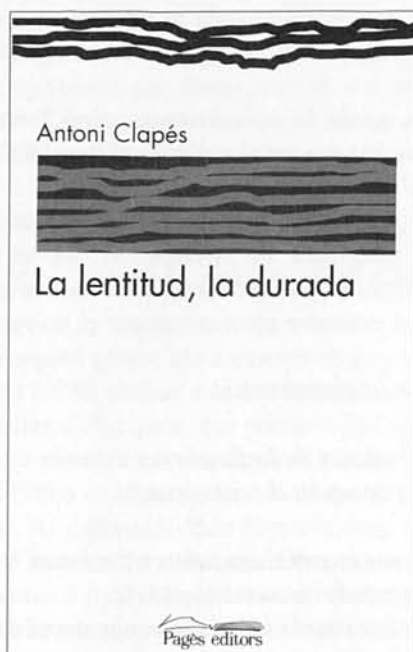
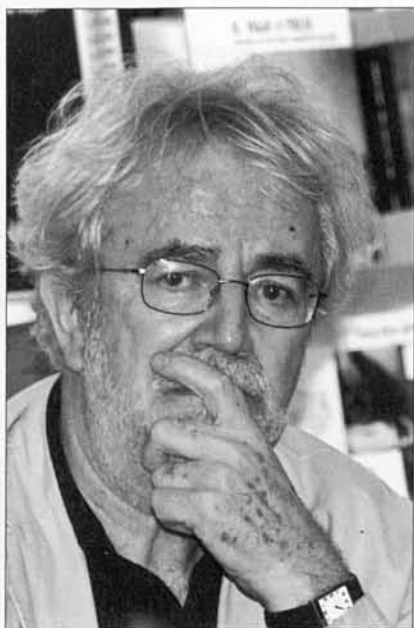
Eliminar l'esclavatge de la representació. El poema ha d'usar la capacitat metafòrica del llenguatge enfront la seva facultat denotativa. Establir relacions no previstes entre els mots.

El poeta viu una experiència translingüística i tracta de dir-la a través del llenguatge.

En aquest context, el silenci esdevé una de les idees programàtiques de la poesia moderna

Antoni Clapés

Montuïri, 10 de juliol de 2010

I

Llavors abandonaries Greifswald, a peu:
les torres de Sant Nicolau i de Sant Jaume
velades rere un tel blau, lent; el sol afeblit
de la Pomerània; la malalta llum del migdia
escampada pels prats acabats de segar;
l'olor de fenc; el polsós vent del Bàltic.
(Aquest paisatge interior que va ser pintat
només per a tu, la naturalesa –ara–
te'l tornaria, reproduït mentalment.)
Caminaries per l'estreta landa, lluny dels pobles,
evitaries massa contacte amb la gent. Ajagut
entre tofes de vinques eixides de la blanca arena,
repensaries una estrofa d'Scardanelli.

La lentitud, la durada. La cerca.
Habitaries la pau de la vida estesa.

Esperaries sense esperar res –o el no-res.

VI

Escolta el silenci de la lleu brisa
allí on el poema ha deixat els mots.

Eine geglückten Tag

Davalles pels graons d'acer rovellat endurit pel salnitre, per la petja dels coetanis: aquest túnel que t'aboca indefugiblement al rocam on s'estavella la ressaca: l'abisme de la mar, de la mort. T'atures, de sobte, barrat el pas per l'estret marge que retalla els mots del filòsof: suspesos en l'aire, són frontera en la frontera, en el buit on mena el llenguatge. En llegir-los, et sents reflectida, tu també, en aquells el nom dels quals és bandejat de la història perquè abominen tot protagonisme. L'aigua, irada rere el vidre, esdevé suport del text: n'altera el color, la densitat, la textura. És mirall que et dobla: protagonista, ara sí, d'una història plural. Només pots parlar –penses– des del no-llenguatge: pregunta i resposta, alhora. Dubte, en qualsevol cas. Car saps prou bé que tan sols a partir de la impossibilitat de dir res, es pot parlar d'alguna cosa. No-llenguatge: silenci. Remuntes els graons d'acer rovellat, retornes a la claror brillant del dia, traspasses la frontera de la llum. Sotges la terra erma, polsegosa, de l'indret. Una gavina et passa a frec, en un vol que t'apar premonitori

I és llavors que t'adones que aquest és –serà– un dia reeixit (“eine geglückten Tag”).

Antoni Clapés

Marticanelles: *Rom*
Tècnica mixta (circa 2001)

Xavier Llull: *Cavall*. Escultura en marbre mallorquí. Fotografia: Joan (Can Planes, Museu d'Art Contemporani, Sa Pobla, octubre 2009)

Esquerda

Si ets totes les esquerdes
de la closca del caragol
o de la meva cabana,
devescell inoportú
sense remei,
tu,
si ets totes les esquerdes
de la fosca,
sí,
tots els aires de les quatre,
tu,
llum impertinent
que em fa aclucar els ulls,
bufetada,
posta de dol,
vers esquinçat de tant callar.
Si ets totes les esquerdes,
com diu que se diu que diuen,
voldràs fer amb mi un clot a la platja
per sembrar-hi una paraula,
per exemple "bes",
per fer néixer una cançó
on puguem jeure i riure i, ves,
viure.

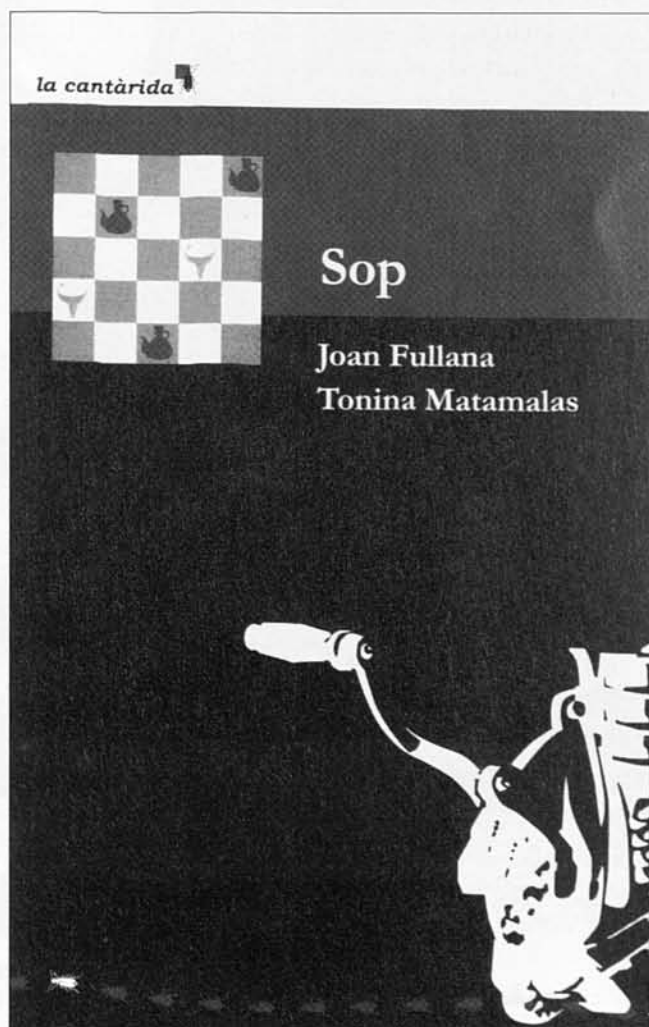

Mite

O el primer vers del teu mite
o el primer card de les dunes
o la primera escomesa
o el poema o el rodolí
o la gata o el belitre
o les llunes o les prunes
o les vestides de dol
o el granot de la princesa
o la barca d'en Martí
o la nosa o les arrugues
o el tumbet o el llom amb col
o l'arròs de bacallà
o el tractor de les padrines
o el racó de per aquí
o el racó de per allà
o les dues mandarines
o l'infant que tot ho vol
o no saps per què m'estimes
o ho saps però no ho vols dir
o el primer vers del teu mite
t'obliga a triar-me a mi.

Joan Fullana Company

Poemes de *Sop*

El galop del cavall

Com la mar, la mediocritat també fa forat i tapa.
Si no t'emociones davant la mirada d'un infant
fes-t'ho mirar, potser tens l'ànima malalta.
Quan un nin riu, en tot l'univers es fa de dia.
No et resignis mai. Fes que els mots t'obeeixin.
Pensa que són l'únic roc que et pot salvar
quan t'arrossegui la correntia del riu de la vida.
Aixeca't i lluita. I recorda:
tothom bada quan el tió crema.
I quan el cavall galopa, també.

Calendaris caducats

El gerani trescava el vermell
com l'home el batec de vida,
el brot tendre de la parra
manades desfetes cap al vi.

Però el gerani no florí,
la parra resultà borda...
L'any dels calendaris caducats
s'acabaren tantes coses...!

Érem tan joves

Érem joves i pègarem a pens,
ventilàrem la cleda de la vida
amb apassionada veu sense bardisses.
Et vaig dedicar totes les paraules,
però a poc a poc, que l'amor no s'engreixa
d'una sola panxada.
I mira, l'alfals encara sap nodrir
papallones blanques.

Dir cirera

Dir cirera
i la dolçor vermella m'envaeix el paladar.
Dir melicotó
i tot l'aroma vellutat
em compareix a la pituitària.
Per sentir-me la meva alçada personal
em basta saber pronunciar
el teu nom.

Mitjanit amb lluna

La lluna plena de setembre
somriu al rostre de la badia
en la vertical de l'illot de Na Galera.
La cova de sa Gata rota sadolla
quan la mar va molt grassa.
La punta del Tinent assenyala
exactament el far amb icterícia.
L'estiu se'n va caminant de puntes.
El iode de l'aire em besa la cara.
Lent comiat de la meva amant.
Enyoraré Cala Gamba.

Gabriel Florit

Benet Bohigas: *Cavalls* (2009)

Lluís Florenç: *Enfront de l'obra (s/d)*

Llegint Jean-Paul Sartre entenc clarament
com sóc qui ets què som
puc encendre el camí amb les torxes mitíques
que hi ha a l'altre cantó
bagatge absurd som mites que es moren
com els esclaus del circ
a Roma cremen les nostres despulles
i a Ítaca van naixent
com espurnes d'uns ulls crepusculars
els incerts embalums
del nostre fosquíssim paper regal

Paper regal que tiro a la brossa
no m'interessa la no-novetat
la vida no és grisgrogmarró
com una indigestió de claredat
com un mareig per l'hàlit quotidià
com obrir la porta de casa i veure
ben retallada una teva família
a contrallum una meva família
verema espúria d'un gargall indigna

Indigna de tot el que existeix lliure
fora de tu sóc el cuc que ha dormit
cent anys i que ha despertat papallona
el prodigi universal de la vida
baixava rodolant pel bulevard
cada volta m'estrenyia una mica
més contra la vida aquella vida
d'abans tu ja saps la vida que dic
la vida que dec a la vida dic

Dic després de tot sóc viu
però he d'assegurar-me
pregunta'm que he vist
la pell tombada d'un conill
que és la nit
un crit
la mar caient des del final de tot
que sóc jo dalt d'un bou
un nom de pedra
que ens tiràvem a tocar i fer mal
una espiral que em portava al no-ser
i allí no m'he volgut conèixer mai

Mai no m'he volgut conèixer
sempre he estat cec de mi
allà m'he trobat discret
com un pretèrit simple
i perfet
com haver viscut
i inútil
com no saber-ho

Saber-ho és el perill que planeja
com un llenguado pels nostres peus
i ens fa oscil·lar d'esgarripança
car és de nit i hi ha una boira
antiga pels bulevards
que ens vesteix com un quimono
l'harúspex m'ha fet la immensa putada
de donar-me tanda pel dia últim

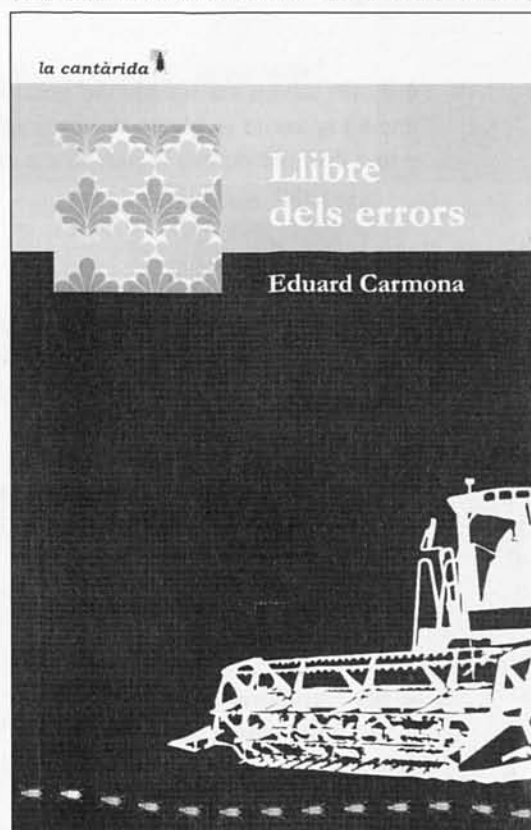
Últim; penúltim; significacions.
A l'indret remot dels clàssics suïcidis
hi ha una mà que tothom coneix prou bé.
Més avall, avall del tot, hi ha els fils,
i enganxada als fils, drogaaddictament,
la nostra voluntat, el darrer baluard.

Enllà, uns cosos: Significacions

Significacions, natura o nafres.
Cicatrius habituals que em sagneu,
em ploreu o em suqueu brou de viure:
si és que visc encara, no ho sé del cert.
La vida és una vellarda, és clar,
però... em recorda tant l'aventura!

Eduard Carmona

De la part titulada *Existència de Llibre dels errors*

EDUARD CARMONA VIDAL (Deltebre, Tarragona, 1982), poeta i rapsode, ha publicat contes breus, articles d'opinió i poemes a *Aixumara*, *BValls de Lletres* i *Pèl Capell*. Ha participat en les antologies *Pedra Foguera*, *antologia de poesia jove dels Països Catalans*, *Bouesia 2007*, *Bouesia 2008* i *II Trobada de Poetes per a la Pau*. Pel seu poemari *De Imaginarium*, fou guardonat amb els premis *Terra de Fang de poesia* de Deltebre i amb el conte *Al bosc idil·lic* va guanyar el *Valls Jove de relats breus*. Com a rapsode, ha participat en importants encontres poètics com la *Setmana de Poesia de Barcelona* i la *Quinzena Poètica de Vilafranca*. A més dels blocs *Habitació 101* i *No hi ha de què*, Eduard Carmona escriu i coordina el bloc literari *Pesta*.

Llibre dels errors - que és la seva primera obra publicada, ha estat editada per Documenta Balear (Palma, 2009) - conté una introducció de Carles Hac Mor, titulada *Dels errors del llibre*, així com un èpicle, titulat *Lo Berenar*, d'Andreu Subirats; i Anna Carreras ha escrit un quadernet exempt titulat *El llibre dels errors o la persistència del desig*.

POESIA D'ITÀLIA / *Serena Dibiase*

non so se la preghiera muore tra le venature di un vento controvento
che buio è solo un altro modo per chiamare luce
una cifra di doni più o meno inutili e il treno che ricuce al dovere

aggiungi un binario ancora al suolo scempio di un eremita
unisce pietre acqua e un *chicco di miele* da calpestare
in sella ad una corsa troppo sgonfia per decollare
ma vedo tutti più in fiore lasciati d'aeroplani fin sulle punte dei pini

io a esacerbare la pena se mi misuro al vuoto terso
di un palco ben poco illuminato
solo parole costruite a modo sull'arco pendulo di un sorriso

è il mio sabato ma scendo dal giro dopo dodici ore digiune
che ho spaziato nell'erba dei fraseggi così abbozzati
e tu a dormire dentro la mia strada cieca.

no sé si la pregària mor entre les ginyes d'un vent contra els vidres
que la fosca és només una altra manera d'anomenar la llum
una caterva de dons més o manco inútils mentre el tren torna a la seva tasca

i afegeix encara una via a la capa ruïnosa d'un solitari
uneix pedres aigua i una *pisca de mel* per potejar
un pas massa aprimat per envolar-se
però els veig tots verjos com senyes d'avions fins els capcuruculls dels pins

jo per empitjorar la pena em compar al buit serè
d'una llotja massa poc il·luminada
sols amb paraules construïdes sota el gest mig enlairat d'un somriure

és el meu dissabte però arrib de la passejada després de dotze hores dijuna
he voltejat l'herba d'un camp de paraules ben esbossat
mentre tu dorms dins el meu carreró isolat.

Poemes traduïts per **Lluís Servera Sitjar**

N.T. Segons ha fet saber la pròpia autora: *se la preghiera muore...* és un vers que pertany a Amalia Rosselli. Un *chicco di miele*, en canvi, és prestat per la poetessa Alda Merini

nel sogno una sanguisuga mi dormiva alle tempie
ai bordi pustolosi delle guance e crepavo ieri al sole
di paura quella che sale prima appena di un saluto
asciugo il naso sulla maglia viola
nella voce ascolto nei buchi di un singhiozzo frenato
nella terra vomito solo ricordi

Bologna fa il suo cielo rosso per tutta la notte
luci elettriche delle vetrine cinema bar panetterie
ci falsifichiamo sui più piccoli sbagli dimenticati ci arrendiamo

gennaio mi porta a riva sul treno Bologna-Pescara dove segno il tempo

la legna del camino il vino rosso in valigia le tue labbra scure
raggomitolati al sofà i tre gattoni di tua madre ad aspettarmi

“ lei era nei disegni che faceva da bambina...l'ho vista in quei disegni...la ricordo ”.

Serena Dibiase

en el somni una sangonera em dormia a la testa
als contorns pustolosos de les galtes i ahir tremolava al sol
de la por que guaita primerenca després d'una salutació
eixug el nas sobre la samarreta violeta
escolt en la veu als buits d'un sanglot contingut
a la terra escamp només records

Bolonya perfila el seu cel vermellós durant tota la nit
els llums elèctrics de les vitrines dels cinemes bar forns
ens confonem en els seus petits gargots oblidats ens hi arrapam

gener em porta al costat del tren Bolonya-Pescara on rubric el temps

la llenya de la xemenia el vi ros de la maleta els teus llavis enfosquits
arrupits al sofà els tres moixos de la teva mare esperant-me

“ella pertanyia als dibuixos que inventava de nina...l'he aluiada en aquells dibuixos.... la record”.

SERENA DIBIASE, de pares napolitans, va néixer a Bolònia el 1986. A la seva Universitat estudia *Lettere moderne*. Des de sempre s'ha interessat per la poesia. Ha participat a diversos encontres literaris entre els quals destaca *RicercaBo 09*, laboratori de noves escriptures. *Nelle vene* és el seu primer recull i comprèn textos escrits entre 2005 i 2008. En el pròleg, Alberto Bertoni el qualifica com “un dels llibres inicials més significatius dels darrers anys a Itàlia i com a una prova segura d'una vitalitat autèntica (també en clau lingüística) de la poesia italiana d'avui”. El poemari està publicat per l'editorial Manni editor el 2010 a San Cesario di Lecce. Les dues poesies que hem intentat traduir al català per a *S'Esclop* estan extretes d'aquesta edició.

Lluís Servera Sitjar

FÚRIA DE LUCIA PIETRELLI, L'EMOCIÓ CONDENSADA

Fúria és el poemari que Lucia Pietrelli ha publicat en edició bilingüe italià / català i que ocupa el volum onzè de la magnífica col·lecció «La Cantàrida» d'Edicions Documenta Balear, que amb tant d'encert condueix Pau Castanyer. Si destacable és l'aposta per una versió en les dues llengües, molt més remarcable és comprovar com la versió catalana, perfeta pel poeta Jaume C. Pons Alorda i la pròpia autora, ha assolit una gran qualitat. El llibre enganxa i sorprèn. Sorprèn perquè cerca una condensació insistent, l'ús de versos d'art menor al llarg de tot el poemari ho certifica. I les il·lustradores paraules de Joan Tomàs Martínez Grimalt, al pròleg, desxifrant-lo com “un procés de condensació poètica de significats”, sense el qual “no hi ha ascens possible, ni contemplació ni anàlisi”. Efectivament, tota anàlisi té el perill de quedar-se minsa. El text està configurat per espirals emotives, intel·ligents, punyents. Pau Vadell l'ha qualificat com un “llibre líquid”. És cert. Són moltes les referències físiques corporals. Sembla que es mou en un espai significatiu visceral que oscil·la entre la sang i la saliva, però que a la vegada va més enllà.

Il·lustració de Jordi Pausas per a *Fúria*

“Fúria a lloure dins una mar de sensacions”

Del tot commovedora és la citació inicial d'un vers d'Alda Merini: “*Tutti gli innamorati sono dei martiri*”. Perquè el poemari també és una confessió sentimental, però no només una confidència amorosa. L'autora tresca en els viaranyos dels afectes. Fa aturades per diversos indrets. Des de la passió a l'enyorança o a certes dosis de tendresa. Cercarà la introspecció per entrellucar la fúria de la pròpia ànima, l'eufòria dels sentits. Poesia, en definitiva, inserida sota màximes vitalistes.

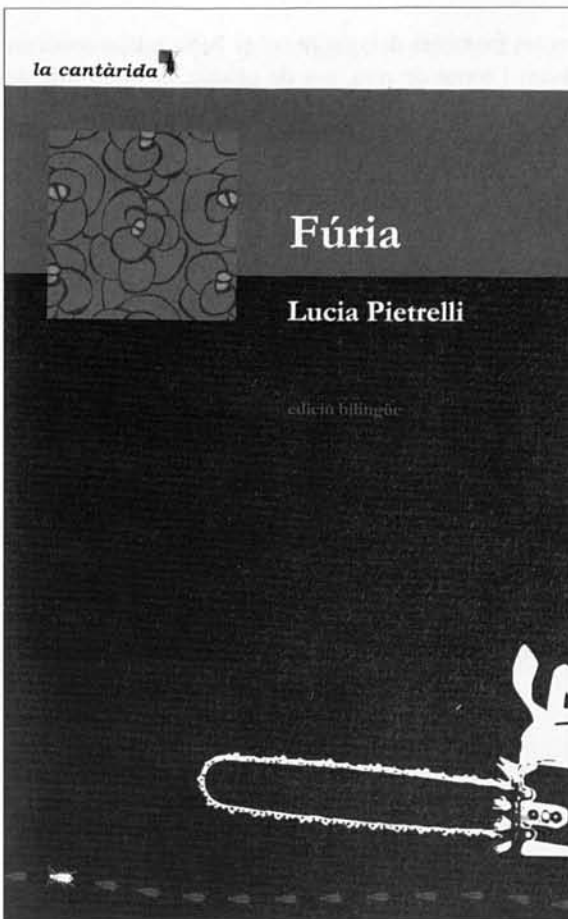
Lucia Pietrelli va néixer a Candellera, a la regió de Les Marques, Itàlia, el 1984. Això és entre l'Adriàtic tintat i silenciosos i els fondos misteris que obrin la mirada vers els Apenins. Tot per encendre les nostres lletres amb el ferro forjat del seu *paese*. I avesar-nos a una fúria nova, intensa, sense prejudicis. Fúria que hem tastat ja amb delectança en el propi Jaume C. Pons Alorda, Pau Vadell, Emili Sánchez-Rubio, Jaume Munar i molts d'altres d'una generació primorosa. Hom té la sensació que la poesia de Lucia Pietrelli és una poesia de la qual parlar-ne, pot esdevenir profanar-la. La cursa dels versos s'hi amolla lliurament. Segueix capavallades d'identificacions o desidentificacions amb personatges femenins essencials: Eva, Ofèlia, Hèlena, Lolita, Alicia, Ifgènia o Clitemnestra. O masculins: Paris, Menelau, Homer. Tants jos que s'esvaeixen en el jo d'altres que tampoc no perviuen, que se suïciden per anar donant pas successivament a jos així mateix vulnerables. En qualsevol cas, les identitats es confonen, es tapen, es dissimulen com

les dunes d'un desert, unes damunt les altres. Ho comprovam en els versos següents: “*Helena / cega / sota / el cos d'Homer; / quan Paris / és Menelau, / Menelau és Homer*”. Jos reals o jos mítics, esfondrant-se sota el pes de la fúria irrefrenable del mots.

Per tot plegat, mots fonamentals, rems del llenguatge entre la tempesta dels sentits. El llenguatge entès com un dels camps de batalla dels sentiments. I el silenci, la seva treva imprescindible. Amb versos impactants ho defensa: “*Cerc / una llengua / que sigui*”. Un llengua que refermi el ser enfront de l'efímer. Porten un meravellós eco ungarèttià. Recordem el famós “*cercu un paese / innocente*”. Un *paese innocente* que, en el context de la Primera Gran Guerra, era una quimera. Com ara. El llenguatge, emperò, tampoc és innocent. L'autora ho sap perfectament “*Vaig perdre / la innocència / el dia / de la primera paraula*”.

Temps, doncs, per rescatar la fúria silvestre de la vida. Fúria a lloure dins una mar de sensacions. Sensacions que no defugen dels objectes, dels estris, de les tasques quotidianes que acompanyen els nostres batecs d'éssers vius, ploradors a mitges. A *Espill de ferro*, la poesia que tanca el llibre ho descobrim: “*Veiérem / la nostàlgia / encobeïda / en les espurnes / evanescents del ferrer*”.

Lluís Servera Sitjar

L'obra *Fúria* ha estat traduïda al català per Lucia Pietrelli i Jaume C. Pons Alorda. Conté un pròleg de Joan Tomàs Martínez Grimalt titulat *Fals preludi sense variacions ni fuga amb epíleg propi* i les il·lustracions són de Jordi Pausas. Publicada per Edicions Documenta Balear, (Palma, 1ª edició 2010), dins la col·lecció «La cantàrida»

*noi
nei raggi
arrugginiti
del sole*

nosaltres
en els raigs
oxidats
del sol

*ogni cimitero
grida
gerani rossi*

cada cementiri
crida
geranis roigs

Atto di fede

Acte de fe

*non so
se avete memoria
se serbate
sotto le unghie
le lische di pesce
della cena
se fate equilibrismo
sui marciapiedi
a raso terra
se staccate dai portoni
il cartello
"vendesi"
e ve lo attaccate
sulla schiena
NON SO
se avete mai
menstruato petrolio
e pensato
che potreste
valere
oro*

no sé
si teniu memòria
si guardau
sota les ungles
les espines de peix
del sopar
si feis equilibrisme
sobre les aceres
arran de terra
si desferrau dels portals
el cartell
"es ven"
i us l'aferrau
a l'esquena
NO SÉ
si mai heu
menstruat petroli
i pensat
que podrieu
valdre
or

Amen

Amèn

*Frigida
come la calce
quando
imploro pietà
per tutto ciò
que non ho
mai
fatto.*

Frígida
com la calç
quan
implor pietat
per tot
el que mai
no
he fet.

Lucia Petrelli
Poemes de *Fúria*

Traduïts per **Lucia Pietrelli &
Jaume C. Pons Alorda**

S'Esclop Quadern cultural 53

Setembre - Octubre 2010 / II època, any IX

Marquet Pasqual: *S/T* [s/d]

Fotografia: Miquel Cifre